

poradnik BIBLIOTEKARZA

Listopad

11/2002

- JOANNA BURSKA: PULMAN – *Public Libraries Mobilising Advanced Networks*, czyli Zaawansowana Sieć Aktywizacji Bibliotek Publicznych
- Książnica Beskidzka laureatem konkursu Fundacji Bertelsmanna
- Nowe normy w bibliotekarstwie i informacji naukowej

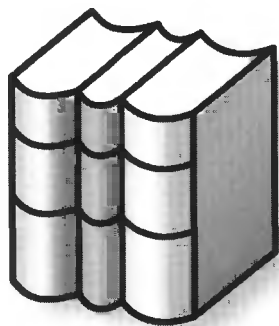
Dodatek: Kalendarium rocznic w 2003 roku. Część 2

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

MOL 2000+

Program komputerowy służący do kompleksowej obsługi bibliotek w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach.

Ułatwia pracę w bibliotece:

- umożliwia prowadzenie pełnej ewidencji zbiorów
- tworzy elektroniczne katalogi
- rejestruje wypożyczenia, kontroluje zaległości
- sporządza czytelne sprawozdania statystyczne
- drukuje karty katalogowe, księgi inwentarzowe itp.

Przekształca bibliotekę

w nowoczesną pracownię informacyjną:

- umożliwia sprawne wyszukiwanie informacji
- pozwala na przeglądanie katalogów i zestawień bibliograficznych za pośrednictwem szkolnej sieci komputerowej, a nawet Internetu
- zdalnie udostępnia czytelnikom do wglądu konta wypożyczeń

Współpracuje z innymi programami firmy VULCAN:

- przejmuje dane osobowe uczniów z SEKRETARIATU UCZNIOWSKIEGO 2000
- przejmuje dane osobowe pracowników szkoły z KADR 2000

 VULCAN
ZARZĄDZANIE BROSZURAMI

51-657 Wrocław
ul. Kazimierska 15
tel. (0-71) 348 01 01
faks (0-71) 348 01 03
www.vulcan.edu.pl
vulcan@vulcan.edu.pl

81-340 Gdynia
ul. Hryniewickiego 10
tel. (0-56) 620 39 53
faks (0-56) 620 39 53
www.mol.com.pl
mol@mol.com.pl

MOL

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 11 (632), 2002

W NUMERZE

Od redaktora	2
PROBLEMY ● DOŚWIADCZENIA ● OPINIE	
Joanna Burska	3 PULMAN – <i>Public Libraries Mobilising Advanced Networks</i> , czyli Zaawansowana Sieć Aktywizacji Bibliotek Publicznych
Adrian Orawski	6 Książnica Beskidzka laureatem konkursu Fundacji Bertelsmanna
Hanna Łaskarzewska	9 Pracownia Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych
RELACJE	
Grażyna Lewandowicz	12 „Nie umiemy się rozpychać”
Maria Bereśniewicz	13 Nowe normy w bibliotekarstwie i informacji naukowej
KSIĄŻKA	
Joanna Tyszka	15 Tałgowi pisarze
Łukasz Grzejszczak	16 Jubileusz łódzkiego poety
<i>Świat książki dziecięcej</i>	
Lidia Błaszczyk	16 Przeżyć w niebezpiecznym świecie
Izabela Kiełtyk-Zaborowska, Ewa Witczak	17 Bliżej lektur dziecięcych
	19 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać! (oprac. J. Chruścińska)
<i>Kalejdoskop</i>	
Bogdan Klukowski	20 Co wyczyniają Niemcy (i Polacy)
<i>Nowy leksykon czasopism bibliotekarskich</i>	
Jacek Drogosz	21 Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej
BIBLIOTEKA ● ŚRODOWISKO	
Anna Pietraszek	22 Filie biblioteczne też obchodzą rocznice
Maria Kościńska-Wojtowicz	24 Nietypowa biblioteka
Aldona Gawecka	25 Mała żoliborska bibliomania
<i>Świat bibliotek</i>	
Dominika Stępniewska	26 Wakacyjne wrażenia z praktyki bibliotecznej
WARSZTATY CZYTELNICZE	
Ewa Kubiak	28 Andrzejkowe obrzędy
Urszula Niewczas	29 Andrzejki w bibliotece
Józefa Drozdowska	30 Szkodliwość palenia tytoniu. Zestawienie bibliograficzne
<i>Prawo biblioteczne</i>	
Krystyna Kuźmińska	33 Wokół prawnych problemów nauczycieli bibliotekarzy. Cz. 1
<i>Pożegnania</i>	
Zofia Rogowska	34 Łucja Gniadek (1938-2002)
<i>Listy i opinie</i>	
Jadwiga Sadowska	35 <i>Vademecum bibliotekarza</i> , czyli kot w worku za 299 zł
Wi@domości	36
<i>Dodatek</i>	
Atomira Kubisa	Kalendarium rocznic w 2003 roku. Część 2

Spisy treści „Poradnika Bibliotekarza” dostępne w Internecie pod adresem <http://ebib.oss.wroc.pl/czasopisma/czas2.html> „Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy”.

Informujemy również naszych Czytelników, że mogą korzystać z adresu poczty e-mail: wyd.sbp-portal@wp.pl

W dobie kształtowania się społeczeństwa informacyjnego żadna instytucja nie powinna działać w izolacji. Zdają sobie z tego faktu sprawę również i bibliotekarze, organizując prace bibliotek w sieciach, związkach, konsorcjach i w ramach różnych programów: krajowych i zagranicznych. Działania oparte na współpracy pozwalają na szybszą, bardziej efektywną, ekonomiczną i pełniejszą realizację zadań w danym środowisku społecznym. Biblioteki publiczne, wspólnie z archiwami i muzeami mogą zaoferować społecznościom lokalnym szeroki wachlarz informacji z zakresu edukacji, handlu, rozrywki – poprzez usługi tradycyjne i coraz częściej stosowane źródła elektroniczne. Propagowaniu idei współpracy bibliotek i innych instytucji w środowisku, wyposażeniu tych placówek w nowe technologie, odpowiednią infrastrukturę, zapewnieniu dostępu do informacji wszystkim obywatelom, przyjęciu określonych standardów działania poświęcona była międzynarodowa konferencja pt. „Pulman – Public Libraries Mobilising Advanced Networks, czyli Zaawansowana Sieć Aktywizacji Bibliotek Publicznych”, która odbyła się w Starych Jabłonkach k. Olsztyna w dn. 10-12.10.2002 r. Trzydniowe warsztaty zorganizowały: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, ZG Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy, Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego. Czytelników zainteresowanych tym problemem odsyłam do wyczerpującego artykułu Joanny Burskiej, w którym autorka omawia podstawy i cele projektu PULMAN, działania sieci PULMAN w zakresie upowszechniania Poradników DGM (przykłady konkretnych działań bibliotek), rozwoju dialogu międzysektorowego, upowszechniania projektu. Współpraca i dialog – działania wpływające na szybkie unowocześnienie i rozszerzenie usług bibliotek publicznych są cennym wyzwaniem dla instytucji kultury, zwłaszcza w okresie rychłego wejścia Polski do Unii Europejskiej. Relacja z konferencji „olsztyńskiej” będącej znacznym wydarzeniem w środowisku bibliotekarskim ukaże się w następnym numerze „Poradnika”.

Problemowi współpracy biblioteki w regionie transgranicznym poświęcony jest kolejny artykuł z działu „Problemy. Doświadczenia. Opinie” pt. „Książnica Beskidzka laureatem konkursu Fundacji Bertelsmana” autorstwa Adriana Orawskiego. W ramach programu współpracy transgranicznej „Beskidy bez granic” biblioteki publiczne: polskie, czeskie, słowackie dokonały wielu wspólnych przedsięwzięć w zakresie popularyzacji książki, czytelnictwa, wymiany dóbr kultury. Z kolei Fundacja Bertelsmanna wspomaga realizację programu „Biblioteki dla młodych klientów”, organizując w Bielsku Białej wzorcową bibliotekę młodzieżową, wyposażoną w nowoczesne technologie i oferującą pomoc w zdobyciu zawodu. Działalność tej biblioteki oparta będzie na doświadczeniach analogicznych bibliotek wzorcowych w Los Angeles, Helsinkach, Kairze, Singapurze. Problem współdziałania między bibliotekami różnych krajów porusza także Hanna Łaskarzewska w swojej artykule nt. działalności Pracowni Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych Biblioteki Narodowej, podejmującej prace w zakresie badań i rejestracji zbiorów dawnych w bibliotekach polskich i zagranicznych: Białorusi, Estonii, Litwy, Łotwy, Rosji, Ukrainy.

Ostatnie dni listopada kojarzą nam się z imprezami andrzejkowymi. Są one również organizowane w bibliotekach jako zajęcia integracyjne. W „Warsztatach Czytelniczych” przedstawiam dwa różne scenariusze takich imprez. Być może znajdą one zastosowanie w praktyce bibliotecznej. Nauczycieli bibliotekarzy zachęcam do przestudiowania rubryki „Prawo biblioteczne”, wyjaśniającej wciąż sporne problemy awansu zawodowego nauczycieli. Część druga: Doskonalenie nauczycieli bibliotekarzy, podnoszenie kwalifikacji i choroby zawodowe bibliotekarzy w numerze 12 „Poradnika”.

Życzę udanej lektury

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

W następnym numerze m.in.:

- Marianna Banacka: *Czytelnicy oceniają...*, druga edycja
- Sylwia Błaszczuk: *Biblioteka Śląska w Katowicach skończyła 80 lat*
- Bogdan Klukowski: *We Frankfurcie i Sztokholmie*
- Dorota Rzepka: *Biblioteka z lkarem*

PULMAN – Public Libraries Mobilising Advanced Networks, czyli Zaawansowana Sieć Aktywizacji Bibliotek Publicznych

JOANNA BURSKA

Projekt PULMAN zainicjowano w maju 2001 r. jako sieć tematyczną w 5 Programie Ramowym Unii Europejskiej. Początkowo uczestniczyli w nim reprezentanci 26 krajów europejskich, w tym 13 – o statusie partnera. W czerwcu 2002 r. rozpoczęto realizację projektu PULMAN-XT, dzięki czemu sieć rozszerzono o reprezentantów kolejnych 11 krajów. Ze strony Polski partnerem jest Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, a jej dyrektor Roman Ławrynowicz koordynatorem krajowym. Rolę współkoordynatora pełni Joanna Kacprzak z Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego. Oficjalnie działalność Sieci Doskonałości PULMAN dla bibliotek, muzeów i archiwów rozpoczęto podczas konferencji w Antwerpii, w dniach 21-22 czerwca 2001 r. Zakończenie realizacji planowane jest na maj 2003 r.

Podstawy i cele projektu PULMAN

Europa wkroczyła w erę cyfrową, w której w sposób gwałtowny wzrasta ilość elektronicznie dostępnych zasobów edukacyjnych (w tym w zakresie kształcenia permanentnego), rozrywkowych, kulturalnych, a także informacji potrzebnych w życiu, pracy i w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz informacji niezbędnych do korzystania z praw demokracji.

Poziom dostępu do Internetu zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w miejscach pracy w krajach północnoeuropejskich jest dość wysoki, jednakże w pozostałych krajach członkowskich Unii Europejskiej i krajach przedakcesyjnych wykazuje duże zróżnicowanie.

Zapewnienie możliwości wykorzystywania źródeł elektronicznych w całej populacji, przy jednoczesnym podjęciu działań na rzecz zapobiegania izolacji społecznej oraz powstawania

„cyfrowej przepaści”, zależy od wielu powiązanych ze sobą czynników. Należą do nich, między innymi, stopień rozwoju umiejętności korzystania z technologii cyfrowej, zapewnienie odpowiedniego i łatwo dostępnego wyposażenia technicznego, a także obecność dobrych jakościowo i interesujących treści cyfrowych. Jedną z funkcji, które mogą mieć tu do spełnienia instytucje publiczne jest łagodzenie skutków, jakie wywiera na ludzi proces izolacji.

Zwiększa się w związku z tym rola, jaką biblioteki publiczne mogą odegrać we wprowadzaniu w życie konkretnych strategii oraz inicjatyw zasadniczych dla przyszłości e-Euro-py. Oferta usług tych placówek uległa znacznemu rozwinięciu i wiele z nich zapewnia dostęp do Internetu, potrzebne jest jednak szersze rozpowszechnienie w Europie istotnych działań podjętych w niektórych krajach oraz wsparcie możliwości ich wdrożenia w formie nowatorskich i odpowiednich usług.

Wiele z bibliotek publicznych wciąż świadczy głównie usługi tradycyjne, wiele z nich działa bez odpowiednich dotacji, działań strategicznych i inicjatyw krajowych, które mają stymulować i ułatwiać wprowadzanie niezbędnych innowacji. Szczególne działania konieczne są w zakresie:

- odpowiedniego wyposażenia w infrastrukturę,
- zapewnienia dostępu do biblioteki wszystkim obywatelom, włączając niepełnosprawnych,
- rozwijania nowych umiejętności,
- wprowadzania nowych technologii,
- przyjęcia odpowiednich standardów.

Działania projektu PULMAN powinny znacząco przyczynić się do wymiany wiedzy, doświadczeń oraz rozpowszechnienia dobrych i właściwych przykładów rozwiązań.

Oferowanie lokalnego dostępu do szerokiego spektrum danych z zakresu edukacji, handlu, rozrywki i innych sfer życia nie może się odbywać bez współpracy bibliotek publicz-

nych z instytucjami pokrewnymi w sektorze kulturalnym, technologii cyfrowej, a szczególnie muzeami i archiwami. Obecnie jeszcze nie wszyscy w pełni uświadamiają sobie, jaki może być faktyczny wkład lokalnych instytucji publicznych oraz rozmiar działań koniecznych do wykonania, a zasady współpracy są ciągle na etapie planowania. Niezbędne są inicjatywy (jak np. projekt PULMAN), skupiające się na instytucjach o zasięgu lokalnym, których interesy często odsuwane są na dalszy plan w stosunku do priorytetowego traktowania instytucji o zasięgu krajowym.

Celem zasadniczym Sieci Doskonałości PULMAN jest zintensyfikowanie i rozwój działań bibliotek publicznych w omówionym wyżej zakresie poprzez:

- zebranie, opracowanie i przetłumaczenie na użytek profesjonalistów odpowiednich wskazówek społecznych, w zakresie zarządzania i technicznym,
- wspieranie na gruncie teoretycznym oraz stymulowanie rozwoju współpracy między bibliotekami publicznymi i instytucjami kulturalnymi w państwach członkowskich i stowarzyszonych oraz na skalę europejską,
- rozpowszechnianie informacji o innowacjach w bibliotekach publicznych, o zasadniczych strategiach bibliotecznych, wsparcie procesu likwidowania różnic w świadczeniu i jakości usług w krajach członkowskich i stowarzyszonych oraz opracowanie planu szerszej współpracy międzynarodowej.

Sieć PULMAN reprezentuje europejską społeczność bibliotek jako konsorcjum operujące na dużym obszarze, włączając do swoich działań stowarzyszenia i instytucje europejskie oraz sektor techniczny. Działania projektu skierowane są zarówno do decydentów, jak i do kadry zarządzającej bibliotekami publicznymi.

Ponadto projekt zmierza w dwóch strategicznych kierunkach:

- wspierania i rozszerzania dialogu między środowiskiem ekspertów i decydentami bibliotek publicznych, który został rozpoczęty w Kopenhadze podczas konferencji „Coś dla każdego”, zorganizowanej w 1999 r. w ramach projektu PubliCa,
- zaprojektowania scenariuszy współpracy instytucji kulturalnych (bibliotek, muzeów,

archiwów) na poziomie lokalnym na następne dziesięciolecie. W przyszłości biblioteki publiczne będą miejscami oferującymi użytkownikom dostęp do zasobów archiwalnych oraz muzealnych obrazów cyfrowych. Zadaniem Sieci jest wsparcie współpracy między wyżej wymienionymi instytucjami na szczeblu lokalnym/miejskim, rozpoczynając od sektora bibliotek.

Działania Sieci PULMAN

Poradniki DGM – Digital Guidelines Manuals

Jednym z głównych zadań projektu jest zebranie, opracowanie i opublikowanie *Poradników* zawierających wskazówki w zakresie nowych usług w bibliotekach publicznych w najważniejszych obszarach tematycznych, które mają służyć bibliotekarzom, profesjonalistom, decydentom, a także przedstawicielom pokrewnych sektorów, głównie muzeów i archiwów. *Poradniki* mają dostarczyć również przykłady konkretnych działań podjętych w poszczególnych krajach, bibliotekach, wiedzy oraz służyć wymianie doświadczeń. *Poradniki* z założenia mają być dokumentami interaktywnymi i dostępnymi sieciowo w językach narodowych. Stwarza to możliwość szybkiego dostępu do nich oraz ciągłej aktualizacji.

Poradniki opracowane zostały przez koordynatorów z poszczególnych krajów. W dniach 18-19 lutego 2002 r. w Helsinkach odbyły się warsztaty oceniające wersje wstępne, w których uczestniczyli członkowie konsorcjum PULMAN oraz europejscy eksperci. Następnie dokonano niezbędnych poprawek i po odpowiednim zredagowaniu *Poradniki* skierowano do przetłumaczenia na języki europejskie. Na początku lipca br. na oficjalnej stronie internetowej projektu udostępniono wersję angielskojęzyczną (<http://www.pulmanweb.org>, zakładka: Guidelines). Inne wersje językowe będą dostępne w zakładkach zawierających profile poszczególnych krajów. Wersja polskojęzyczna jest na stronie od końca września tego roku (zakładka: profiles – Poland lub poprzez kliknięcie konturu Polski na mapie strony startowej).

Poradniki składają się ze wstępu oraz trzech sekcji z poszczególnymi działaniami dotyczącymi różnych typów zagadnień związanych z usługami bibliotek publicznych:

Wstęp

Sekcja 1 – Wskazówki dotyczące polityki społecznej:

- Włączenie społeczne
- Uczestnictwo obywatelskie w nowych formach sprawowania władzy
- Dostęp i usługi dla osób niepełnosprawnych fizycznie oraz mających problemy z czytaniem słowa drukowanego
- Usługi bibliotek publicznych dla dzieci i szkół
- Usługi bibliotek publicznych wspierające edukację dorosłych
- Wsparcie dla biznesu i ekonomii
- Dostęp do zróżnicowanych zasobów kultury
- Dostęp do muzyki i materiałów niedrukowanych

Sekcja 2 – Wskazówki dotyczące zarządzania:

- Pomiar efektywności oraz narzędzia oceny
- Fundusze i możliwości finansowania
- Współpraca i partnerstwo
- Publiczne zainteresowanie dostępem do materiałów chronionych prawami autorskimi
- Obsługa zagadnień prawnych w środowisku technicznym

Sekcja 3 – Wskazówki techniczne:

- Digitalizacja
- Postęp w zintegrowanych systemach bibliotecznych
- Dostarczanie multimedialnych usług cyfrowych
- Kanały dostępu
- Opis, wyszukiwanie i otrzymywanie zasobów
- Dostosowywanie usług
- Techniczne rozwiązywanie problemów wielojęzycznych

Każdy rozdział zawiera streszczenie, opis zakresu tematycznego jaki obejmuje, zagadnienia strategiczne, wskazówki praktyczne, plany na przyszłość oraz linki do interesujących przykładów podjętych działań.

W obecnej fazie *Poradniki* są wprowadzane na rynki krajowe w celu poddania ich ocenie w zakresie trafności i użyteczności w danym środowisku. *Poradniki* będą uaktualniane i modyfikowane do końca realizacji projektu.

Działania polityczne i w zakresie rozwoju dialogu międzysektorowego

Kolejna grupa zagadnień koncentruje się wokół rozszerzania dialogu pomiędzy osobami kształtującymi politykę biblioteczną i jej prak-

tykami, szczególnie w tych regionach Europy, gdzie dialog ten jest ewidentnie słaby. Projekt PULMAN ma również stymulować proces określenia wspólnych obszarów działania dla sektorów pokrewnych: bibliotek publicznych, muzeów i archiwów, propagować współpracę oraz wspomagać opracowywanie scenariuszy działań na przyszłość.

Jednym z głównych przedsięwzięć jest organizacja w każdym kraju warsztatów narodowych PULMAN. Warsztaty polskie odbyły się w dniach 10-12 października 2002 r. w Starych Jabłonkach koło Olsztyna pod hasłem „Współpraca bibliotek publicznych, muzeów i archiwów w projekcie budowy sieci informacyjnej instytucji kultury w Polsce”. Przyjęto trzy zasadnicze cele – dyskusję nad koncepcją sieci bibliotek publicznych w Polsce, podjęcie współpracy między bibliotekami publicznymi, muzeami i archiwami oraz dyskusję nad *Poradnikami PULMAN*. Szersza relacja z warsztatów zamieszczona zostanie w kolejnym numerze „Poradnika Bibliotekarza”.

Na poziomie europejskim prace w tym zakresie koordynuje EBLIDA – *European Bureau Library Information and Documentation Associations* – Europejskie Biuro Stowarzyszeń Bibliotekarskich, Informacyjnych i Dokumentacyjnych w Holandii. Podstawowym zadaniem jest prowadzenie europejskiego dialogu pomiędzy organami reprezentującymi biblioteki publiczne, muzea i archiwa.

W marcu 2003 r. w Portugalii odbędzie się konferencja polityczna, w której mają uczestniczyć decydenci stanowiący politykę w zakresie bibliotek publicznych, muzeów i archiwów na najwyższym szczeblu z poszczególnych krajów europejskich. Konferencja stanowić będzie podsumowanie wszystkich działań projektu PULMAN, a także ma służyć dyskusji nad scenariuszami przyszłych strategii europejskich i narodowych. Uczestnicy konferencji przyjmą manifest lub deklarację, która ma wspomóc rozwój innowacji w lokalnych instytucjach kulturalnych.

Upowszechnianie

W celu osiągnięcia pełnego efektu projektu niezbędne jest szerokie upowszechnienie jego działań. Podstawowym narzędziem w tym zakresie jest strona internetowa PULMAN, która ma stanowić modelowy przykład zarządzania serwisem sieciowym dla sektora, a znajdują się na niej między innymi:

- podstawowe informacje na temat projektu
- profile krajów uczestniczących

■ dane adresowe koordynatorów projektu oraz koordynatorów krajowych

■ linki

■ *Poradniki PULMAN*

■ Biuletyn PULMAN wraz z formularzem rejestracyjnym

■ rejestr materiałów do nauki na odległość dla profesjonalistów z bibliotek publicznych, który ma zapewnić dostęp do wysokiej jakości niezbędnych w tym procesie zasobów.

■ aktualne wydarzenia

Dla uczestników projektu prowadzona jest również lista dyskusyjna.

W celu szerszego upowszechnienia wiedzy oraz działań Sieci PULMAN we wrześniu br. zorganizowano dla kadry kierowniczej bibliotek, głównie z krajów Europy Środkowo-wschodniej szkolenia w czterech bibliotekach – europejskich centrach doskonałości w Aarhus (Dania), Helsinki (Finlandia), Ljubljana (Słowenia), Veria (Grecja). Z Polski udział wzięło 6 osób: Maciej Kraiński (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Gdańsku), Krzysztof Kozłowski (Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie), Elżbieta Gwiazdorska (Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni), Elżbieta Górka (Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy), Andrzej Maćkowski (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach), Dorota Sawicka (Związek Bibliotek Polskich).

Podsumowanie

Działania projektu PULMAN, a szczególnie *Poradniki* oraz propagowanie idei współpracy

i dialogu międzysektoralnego, dla rozwoju bibliotek publicznych w Polsce mogą mieć istotne znaczenie. Dzielenie się wiedzą, doświadczeniem we wdrażaniu nowych usług i technologii może być szczególnie ważne w momencie, kiedy biblioteki publiczne stoją przed koniecznością weryfikacji i unowocześnienia swoich usług, przy niezbędnym zachowaniu wysokiej ekonomiczności podejmowanych działań.

W przededniu wejścia Polski do Unii Europejskiej oraz w obliczu podjęcia budowy opartej na wiedzy społeczeństwa informacyjnego, poznanie doświadczeń, sukcesów i praktycznych wskazówek tych, którzy tę drogę przeszli, może zintensyfikować rozwój usług w naszych placówkach, zainspirować do podjęcia nowych działań i decyzji, dostarczyć materiału do przemyśleń i wspomóc określenie przyszłej roli bibliotek publicznych w Polsce.

Joanna Burska jest pracownikiem Działu Instrukcyjno-
-Metodycznego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
w Olsztynie

Kontakt z Siecią PULMAN:

Koordynator projektu: Jan van Vaerenbergh, Biblioteka Miejska w Antwerpii, Belgia, e-mail: jan.vanvaerenbergh@cs.antwerpen.be

Koordynator polski:

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie

ul. 1 Maja 5, 10-117 Olsztyn

tel. (89) 527-90-51, tel./fax (89) 527-93-31

Dyrektor Roman Ławrynowicz

Joanna Burska; e-mail: wbp@wbp.olsztyn.pl

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy

Joanna Kacprzak; e-mail: fachowy@biblpubl.waw.pl

Książnica Beskidzka laureatem konkursu Fundacji Bertelsmanna

ADRIAN ORAWSKI

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej obok Miejskiej Biblioteki Publicznej z Wrocławia została laureatem konkursu Fundacji Bertelsmanna. Przetarg Fundacji na wyłonienie miast, w których powstanie modelowa biblioteka fundacji został ogłoszony na wiosnę br. W konkursie wystartowało ponad 20 bibliotek z całej Polski. Fundacja Bertelsmanna wybrała dwa miasta. „Oferta była interesująca nie tylko dlatego, że projekt został odpowiednio opraco-

wany, ale również z tego powodu, że bielski samorząd skłonny jest do daleko idącej pomocy” – powiedział w Bielsku-Białej Cornelius Ochman z Działu Porozumienia Międzynarodowego Fundacji. Fundacja zainwestuje w każdej z modelowych bibliotek po 1,8 mln zł. Biblioteka zaofertuje młodzieży w wieku 13-25 lat ciekawy sposób spędzenia wolnego czasu, nie tylko dostęp do książek, ale również multi-mediów, Internetu, posłuchania koncertu, spotkania ciekawych ludzi. Program Fundacji obejmuje również szkolenia dla bibliotekarzy i kadry kierowniczej Bielska-Białej i Wrocławia.

W ciągu pięciu lat Fundacja Bertelsmanna planuje wesprzeć polskie projekty wzorcowych bibliotek publicznych kwotą 8,8 mln zł.

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej jest największą biblioteką publiczną w południowej części województwa śląskiego. Ta największa organizacyjnie instytucja kultury Bielska-Białej od roku pełni również funkcję biblioteki powiatowej. Zmiany jakie nastąpiły w naszym kraju po przełomie 1989 r. podyktowały konieczność dostosowania działalności biblioteki do nowych warunków rynkowych. Zaistniała konieczność promocji działalności instytucji, jej oferty oraz potrzeb w lokalnym środowisku. Dnia 12 czerwca 1996 r. decyzją dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Bielsku-Białej powstał Oddział Promocji Biblioteki¹. Oddział podporządkowany bezpośrednio dyrekcji promował bibliotekę przez prowadzenie działalności kulturalno-edukacyjnej, marketing usług, współpracę z innymi instytucjami i ze środkami masowego przekazu. Celem wszelkich działań było wykreowanie wizerunku biblioteki jako drugiego domu dla czytelników, miejsca gdzie ciągle coś się dzieje, gdzie można ciekawie spędzić czas, poczytać dobrą literaturę, spotkać ciekawych ludzi, posłuchać muzyki i obejrzeć film wideo, a także poserfować w Internecie (pierwsze ogólnodostępne stanowisko internetowe działa od 1996 r.), wypić kawę lub herbatę. Siedem lat temu artykuł młodego bibliotekarza postulujący zmianę mentalności bibliotekarzy, zmianę wizerunku biblioteki ze składnicy książek i czasopism na multimedialny ośrodek informacji interdyscyplinarnej, prowadzący szeroką działalność kulturalno-oświatową, spotkał się z ostrą krytyką instruktorów i starszych wiekiem i stażem bibliotekarzy. To, co wtedy szokowało, obecnie jest już zwykłą codziennością. Działania *public relations* czy *community information servis* (informacja powszechna dla obywateli), walka o pozyskanie sponsorów nikogo nie dziwią, ponieważ stały się koniecznością.

Reforma administracyjna kraju z 1999 r. zlikwidowała województwo bielskie, a co za tym idzie uległa likwidacji Wojewódzka Biblioteka Publiczna². Powstała Książnica Bes-

kidzka, dla miasta i powiatu, mająca wpisana w statut *multimedialność*. Aby jednak nie tracić dorobku i doświadczenia dawnej WPB działalność nowej placówki szybko wybiegła poza granice powiatu grodzkiego i ziemskiego, a także poza granice Polski. Dokonano gruntownych zmian organizacyjnych instytucji oraz podjęto prace nad restrukturyzacją filii w mieście, dostosowując strukturę wojewódzkiej biblioteki do nowych warunków, potrzeb i możliwości finansowych. Powołano Dział Animacji, Promocji i Marketingu (z pracownią plastyczną i rzecznikiem prasowym), Dział Przetwarzania Danych zajmujący się komputeryzacją. Wzmocniono służby informacyjne poprzez utworzenie przy czytelnich, wypożyczalni i katalogach w bibliotece głównej Informatorium, wydzielono osobne czytelnie dla Centrum Wiedzy o Regionie i Regionalnego Centrum Informacji Europejskiej, powołano Filię Integracyjną, w której udostępniane są zbiory także dla niepełnosprawnych czytelników – w pomieszczeniach bez barier architektonicznych.

Należy podkreślić, że cała działalność kulturalno-edukacyjna Książnicy Beskidzkiej odbywa się dzięki sponsorom, co nie obciąża budżetu biblioteki, a daje możliwość szerokiego odbioru społecznego. Większość z nas wie jak trudno jest uzyskać jakiegokolwiek fundusze czy inne dobra materialne od firm prywatnych, fundacji i instytucji, jak trudno jest zarobić pieniądze w świetle obecnej ustawy o bibliotekach, w sytuacji, gdy nie można nawet wyznaczyć jednorazowej symbolicznej opłaty administracyjnej za zapis do biblioteki, gdy zdelegalizowano Koła Przyjaciół Biblioteki, zbierające fundusze na zakup książek, gdy statut Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, które mogłoby działać również na rzecz lokalnych społeczności, nie daje takiej jasnej możliwości. Sukcesem Działu Animacji, Promocji i Marketingu było pozyskanie firm zainteresowanych reklamą zewnętrzną i wewnętrzną w bibliotece, podpisanie umowy z siecią telefonii komórkowej na odpłatną instalację masztów przekaźnikowych na obiektach Książnicy.

Niewątpliwym sukcesem było pozyskanie grantu Ministerstwa Kultury w Warszawie na wdrożenie programu współpracy transgranicznej „Beskidy bez granic”. Realizowany od trzech lat program dotyczy współpracy transgranicznej polsko-czesko-słowackiej w zakresie książki, czytelnictwa i wymiany kultural-

¹ A. Orawski: *Oddział Promocji Biblioteki. Teoria i praktyka*. „Kwartalnik Metodyczny” 1996 nr 4 s. 5-10.

² B. Kocurek: *Książnica Beskidzka – instytucja pogranicza*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 1999 nr 3 s. 49-50; B. Kocurek: *Bielska Książnica po nowemu*. „Kwartalnik Metodyczny” 1999 nr 3 s. 17-20; A. Orawski: *Książnica Beskidzka ośrodkiem informacji kultury*. „Bibliotekarz” 2000 nr 11 s. 16-19.

nej. Owocem pierwszych kontaktów są wzajemne umowy o współpracy. Dnia 18 stycznia 2000 r. podpisano umowę o współpracy Książnicy Beskidzkiej z Krajską Statną Książnicą w Żylinie w Republice Słowackiej, a 26 stycznia 2000 r. – umowę o współpracy z Książnicą we Frydku-Mistku w Republice Czeskiej. Umowy te dotyczą rozwijania współpracy w zakresie książki i czytelnictwa, aktywnej wymiany dóbr kultury obydwu krajów. Pomiedzy naszymi bibliotekami przewiduje się: gromadzenie, opracowanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, wykorzystywanych dla zaspokajania potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, dotyczących wiedzy o własnym regionie i dokumentujących jego osiągnięcia kulturalne, naukowe i gospodarcze, wypożyczanie międzybiblioteczne, działalność bibliograficzno-informacyjną, popularyzację książki i czytelnictwa, wydawanie publikacji, materiałów informacyjnych, metodycznych, szkoleniowych, współpraca z bibliotekami innych sieci, instytucjami kultury, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych. Strony umowy będą prowadzić wymianę specjalistów i pracowników różnych działów bibliotecznych w celu wymiany doświadczeń, specjalistycznej literatury bibliotekarskiej oraz materiałów informacyjnych o działalności kulturalnej obu miast, regionów i państw.

Postanowiono zaprosić biblioteki czeskie i słowackie do realizacji wspólnego konkursu dla dzieci i młodzieży. Wybór padł na konkurs „Tworzymy własne wydawnictwo” realizowany przez Bibliotekę w Bielsku-Białej od 1986 r. Ideą konkursu jest samodzielne wykonanie przez dzieci książeczki, tzn. wymyślenie treści, napisanie ręcznie tekstu, zilustrowanie dowolną techniką plastyczną oraz wydanie domowym sposobem. Do tej pory odbyły się trzy edycje międzynarodowe konkursu, finał pierwszej był w Bielsku-Białej, drugiej we Frydku-Mistku w Czechach, a trzeciej – w tym roku w Żylinie w Republice Słowackiej. Dzięki sponsorom udało się zorganizować udział polskich dzieci w tych finałach. W sumie w konkursie udział wzięło kilkaset dzieci. Konkursom towarzyszyła wystawa prac, która była prezentowana w Bielsku-Białej, Żylinie i Frydku-Mistku.

Bardzo ważnym elementem dla każdego sponsora, który decyduje się na pomoc jest wymierna korzyść jaką uzyska ze sponsoringu,

fakt, że np. reklama trafi do jak największej liczby potencjalnych klientów. Książnica Beskidzka z roku na rok notuje coraz większą liczbę odwiedzin, mamy ponad 45 tys. czytelników (rejestrowanych co roku od nowa), ponad 1 500 000 odwiedzin rocznie w bibliotece głównej i 18 filiach na terenie miasta. Relacje dotyczące naszej działalności przekazują lokalne i regionalne środki masowego przekazu.

Czy potrzebny jest rzecznik prasowy w bibliotece publicznej³? Wszystko zależy od tego, jaką działalność prowadzi dana biblioteka. W bibliotekach, które starają się o różnego rodzaju granty, dotacje, które chcą zwrócić na siebie uwagę władz i sponsorów, osoba specjalnie oddelegowana do kontaktów z mediami jest potrzebna. Na tej samej zasadzie działają politycy, którzy sami oraz poprzez swych rzeczników starają się zyskać jak najwięcej rozgłosu dla swych poczynań.

W Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej obowiązki rzecznika prasowego pełni pracownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego, który podlega również kierownikowi Działu Animacji, Promocji i Marketingu. Rzecznik prasowy zajmuje się współpracą ze środkami masowego przekazu, informowaniem na bieżąco i wysyłaniem do prasy, radia i telewizji informacji o działalności Książnicy Beskidzkiej. Ponadto rzecznik opracowuje i aktualizuje stronę internetową (www.um.bielsko.pl/mbp), przekazuje informacje do urzędów i instytucji współpracujących, a także do lokalnych i regionalnych portali internetowych. Każdy rzecznik powinien sobie wypracować własne metody pracy z mediami w zależności od uwarunkowań lokalnego rynku mediów. W każdym razie, bardzo trudno jest prowadzić kampanię *public relations* biblioteki w oparciu o środki masowego przekazu bez prywatnych kontaktów z dziennikarzami. Jeżeli chcemy, aby dużo mówiło się i pisało o naszej bibliotece, musimy przekazać redakcjom pełną, profesjonalnie zredagowaną informację lub nawet gotowy artykuł (bez upominania się o prawa autorskie do tekstu), aby zainteresowany redaktor mógł materiał użyć bez dodatkowych prac nad nim, poza oczywiście dopisaniem własnego nazwiska. Rocznie o Książnicy Beskidzkiej ukazuje się średnio 200 artykułów w kilkunastu czasopismach oraz na portalach internetowych, kil-

³ Agora TG na stronie <http://glowinski.ambrozys.com.pl>

kadziesiąt wywiadów radiowych, kilkanaście telewizyjnych. Nie muszą chyba nikogo przekonywać, że nasi politycy i urzędnicy różnych szczebli, jak i sponsorzy są szczególnie zainteresowani zaistnieniem w środkach masowego przekazu.

Ze znaczących wystaw i imprez jakie udało się zrealizować dzięki sponsorom można wymienić: sesje naukowe poświęcone pamięci Zofii Kossak, Józefowi Londzinowi, bp. Józefowi Bilczewskiemu, wystawy zbiorów Muzeum Historii Fotografii z Krakowa, fotografii Wiesława Adamika z planu filmowego „Pana Tadeusza”, „Ogniem i mieczem”, „Quo vadis”, polskie premiery papieskich albumów Adama Bujaka wydanych w Wydawnictwie Kwadrat, wystawy edukacyjne Instytutu Pamięi Narodowej z Warszawy i wiele innych. Rocznie organizujemy 24 wystawy i kilkadziesiąt imprez różnego typu (spotkania autorskie, imprezy okolicznościowe, wernisaże).

Teraz czeka nas nowe wyzwanie, jakim jest **organizacja przez Fundację Bertelsmanna w Bielsku-Białej biblioteki wzorcowej dla młodych czytelników**. Jej otwarcie ma nastąpić w III kwartale 2003 r. Do tej pory delegacja Książnicy wzięła udział w międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Fundację w Dreźnie. Przeprowadzono wstępne rozmowy, podpisano deklarację intencji pomiędzy Fundacją Bertelsmanna a Zarządem Miasta, odbyła się konferencja prasowa (której plonem w ciągu pierwszych trzech tygodni jest 15 publikacji oraz cztery wywiady radiowe i dwa telewizyjne).

Celem wzorcowego projektu „Biblioteki dla młodych klientów” jest wspieranie u młodzieży i młodych ludzi umiejętności czytania i zdobywania informacji oraz ich lepsze przygotowanie do działań w społeczeństwie informacyjnym. Dostosowana dla grupy młodych ludzi w wieku 13-25 lat (m.in. przez dostęp do nowoczesnych technologii) oferta biblioteczna powinna pomóc w nauce i wyborze zawodu. Koncepcje biblioteki młodzieżowej Fundacja Bertelsmanna sprawdziła w Dreźnie, gdzie z tamtejszej *medien@age* korzysta 65% drezdeńskiej młodzieży. Tego typu biblioteki w Polsce powstaną na podstawie wyniku ankiety, która będzie przeprowadzona wśród grupy docelowej oraz doświadczeń innych bibliotek wzorcowych, działających w Los Angeles, Helsinkach, Kairze i Singapurze. Obszerne informacje o Fundacji (w języku niemieckim i angielskim) oraz o projekcie bibliotek wzorcowych (w języku polskim) można znaleźć na stronie Fundacji Bertelsmanna <http://www.bertelsmannstiftung.de/biblioteki-polska>

Stworzenie w Bielsku-Białej modelowej biblioteki, jest wielkim wyróżnieniem dla naszego miasta. Z pewnością stanie się ona atrakcją Bielska-Białej. Poszerzy też ofertę kulturalną i edukacyjną kierowaną dla młodzieży od gimnazjalistów, poprzez uczniów szkół średnich, aż po studentów, zwłaszcza w sensownym wykorzystaniu czasu wolnego oraz w zdobywaniu szerokiej informacji interdyscyplinarnej.

Adrian Orawski jest rzecznikiem prasowym Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej

---

Pracownia Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych

HANNA ŁASKARZEWSKA

Pracownia Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych (PDKH) została utworzona dn. 1 października 1990 r. Inicjatorem jej powstania było Polskie Towarzystwo Bibliologiczne. Na jednym z jego forów dyskusyjnych w maju 1990 r. zgłoszono postulat powołania placówki, która podjęłaby prace związane z badaniami i rejestracją księgozbiorów historycznych. Dyrekcja Biblioteki Narodowej powołała Pracownię w strukturze organizacyjnej Dzia-

łu Zbiorów Specjalnych. Zakreślono jej szeroki program działań, składający się z prac dokumentacyjno-rejestracyjnych, badawczych i metodycznych oraz informacyjno-konsultacyjnych w zakresie wiedzy o księgozbiorach historycznych w bibliotekach polskich, i o polskich księgozbiorach historycznych w bibliotekach zagranicznych. Nadto, do zadań Pracowni należy opracowywanie i publikowanie informatorów dotyczących księgozbiorów historycznych, jak też organizowanie współpracy ze środowiskami krajowymi i zagranicznymi w zakresie dokumentowania księgozbiorów historycznych.

**Pracownia zaczęła gromadzić
materiały na temat
polskich księgozbiorów historycznych
i powstałych na ziemiach polskich,**

bądź jako zamknięte kolekcje, bądź jako księgozbiory w stałym rozwoju do 1950 r., które – w całości lub w rozproszeniu – dotrwały do naszych czasów (najczęściej stanowiąc części składowe istniejących obecnie księgozbiorów). PDKH dokumentuje także księgozbiory, które uległy całkowitemu zniszczeniu w wyniku różnych kataklizmów dziejowych. Zasięgiem poszukiwań obejmujemy księgozbiory powstałe i/lub istniejące w historycznych granicach Polski (od I do II RP) oraz księgozbiory polskie tworzone poza granicami kraju. Zgromadzony materiał jest stale uzupełniany i będzie służył do opracowania i opublikowania informatora świadczącego o kulturze książki Polaków i na ziemiach polskich (tzw. nowy Chwalewik). W tym celu, jako jedną z pierwszych naszych prac, wykonano alfabetyczny kartkowy indeks nazw właścicieli księgozbiorów (instytucjonalnych i prywatnych) do opracowania Edwarda Chwalewika *Zbiory polskie* (t. 1-2, Warszawa 1926-1927). Zawiera on dane zweryfikowane i opatrzone – w miarę możliwości – datami życia, informacjami o profesji, miejscu pochodzenia, o wszystkich osobach oraz instytucjach, które są wymienione w pracy E. Chwalewika.

W prowadzeniu tych prac wykorzystujemy możliwości kooperacji z partnerami polskimi i zagranicznymi. Zainteresowania nasze skierowaliśmy przede wszystkim na Wschód, gdzie – po zmianie granic państwowych po II wojnie światowej – pozostało wiele zabytków polskiej kultury, w tym naszego dziedzictwa piśmienniczego. Rozpad ZSRR i powstanie niepodległych państw bezpośrednio za naszą wschodnią granicą rozbudziło nadzieje na otwarcie dostępu i ujawnienie wielu byłych polskich zbiorów, w tym także bibliotecznych. W ciągu minionych lat przeprowadziliśmy rozpoznanie i kwerendy w bibliotekach: Białorusi (Mińsk), Estonii (Tallin, Tartu), Litwy (Wilno), Łotwy (Ryga), Mołdawi (Kiszyniów), Rosji (Moskwa, Sankt-Petersburg), Ukrainy (Charków, Kijów, Lwów, Odessa).

W ramach tych działań i współpracy od 1992 r. z ówczesną Centralną Biblioteką Naukową Ukrainy (obecnie Biblioteka Narodowa Ukrainy im. V. Vernadskiego) w Kijowie,

skatalogowano – przechowywany w tejże Bibliotece – księgozbiór króla Stanisława Augusta. Obecnie przygotowywana jest wielotomowa edycja katalogu biblioteki królewskiej wraz z bibliografią piśmiennictwa dotyczącego jej dziejów.

W miarę możliwości czasowych i finansowych prowadziliśmy także kwerendy w innych bibliotekach ukraińskich w różnych miastach, w poszukiwaniu i rejestrowaniu księgozbiorów o polskiej proweniencji. W ramach realizowanych prac przeprowadziliśmy również w 1995 r. rekonosans w archiwach kijowskich: Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym oraz w Archiwum Miejskim w Kijowie, w których znajdują się duże zespoły dokumentów odnoszących się do dziejów Liceum Krzemienieckiego, Uniwersytetu Wileńskiego i Uniwersytetu Kijowskiego (z okresu przeniesienia Liceum Krzemienieckiego do Kijowa, a wraz z nim biblioteki stanisławowskiej).

Inną z form nawiązywania i podtrzymywania kontaktów międzynarodowych oraz propagowania idei swobodnego dostępu i informacji o zbiorach przejętych i przemieszczonych jest uczestnictwo w konferencjach organizowanych w kraju i za granicą. Już w lutym 1993 r., a więc u zarania naszej wschodniej ekspansji, współorganizowaliśmy w Bibliotece Narodowej z Polskim Towarzystwem Bibliologicznym konferencję pt. „Dokumentacja księgozbiorów historycznych; współpraca krajowa i międzynarodowa”*, w kwietniu zaś seminarium polsko-ukraińskie pt. „Organizacja i metodyka prac nad historycznymi kolekcjami cennych książek i dokumentów”, którego uczestnikami byli nasi koledzy z Centralnej Biblioteki Naukowej w Kijowie.

Ważnym elementem naszych kontaktów krajowych była współpraca od 1992 r. z Biurem Pełnomocnika Rządu ds. Polskiego Dziedzictwa Kulturalnego za Granicą (obecnie Departament Dziedzictwa Narodowego w Ministerstwie Kultury). Ma ona związek z bardzo ważnym elementem naszej wiedzy o księgozbiorach historycznych – rejestracją strat księgozbiorów podczas II wojny światowej. Zespół PDKH współuczestniczył w przygotowaniu kilku publikacji Biura, m.in. raportu o stratach bibliotek podczas II wojny światowej

* Materiały z konferencji ukazały się w *Symposia bibliologica*. Warszawa 1995, s. 5-79.

w granicach Polski z 1945 r. (wyd. 1994). Zgromadzona przez nas dokumentacja została wykorzystana w opracowaniach na temat bibliotek na wschodnich ziemiach II Rzeczypospolitej (wyd. 1998), spisach inwentarzy i katalogów bibliotek z ziem wschodnich Rzeczypospolitej (1996, 1998).

W 1991 r. Pracowni powierzono prace redakcyjne i organizacyjne związane z wydawaniem serii informatorów *Zbiory i Prace Polonijne w Bibliotekach Polskich*, zapoczątkowanej w 1982 r. przez Andrzeja Kłossowskiego. Prowadzono je do 2000 r. (z przerwą w latach 1994-1997). Łącznie wydano 11 informatorów (w tym 5 przygotowano w PDKH).

Obecnie prowadzone są prace nad redakcją nie publikowanych dokumentów traktatu rzymskiego ze spuścizny Stanisława Lisowskiego,

dotyczących zwrotów polskich zbiorów bibliotecznych z Kijowa i Petersburga. W najbliższych planach mamy również zebranie i opracowanie komentarzy do rozproszonych dokumentów prawa bibliotecznego z lat 1939-1945 (rozporządzenia, okólniki), dotyczącego okupacyjnej działalności Biblioteki Narodowej.

Ponadto na bieżąco prowadzimy konsultacje, kwerendy, udzielamy informacji kontrahentom krajowym i zagranicznym na tematy związane z polskimi księgozbiorami historycznymi, współuczestniczymy w organizowaniu konferencji na temat zbiorów historycznych oraz przygotowywaniu publikacji o tej tematyce, np. *Cieszyńskie księgozbiory historyczne. Materiały z sesji naukowej. Cieszyn, 18-20 listopada 1991 r.* (Warszawa 1993); *Ks. Leopold Jan Szersznik znany i nieznan. Materiały z konferencji naukowej. Cieszyn, 6-7 listopada 1997 r.* (Cieszyn 1998).

W 2000 r. przygotowaliśmy wystawę z cyklu: „Nasi sąsiedzi – nowe spojrzenie”, zatytułowaną „Ukraina-Polska: w stronę dialogu”. Pokłosem tej wystawy będzie przygotowywana do druku selektywna bibliografia piśmiennic-

stwa polskiego o Ukrainie, zawierająca ponad 1000 pozycji.

Podstawowy warsztat pracy PDKH składa się ze specjalistycznego księgozbioru podręcznego (zawiera także kserokopie trudno dostępnych publikacji, materiały nie publikowane, wycinki prasowe); kartotek: proveniencji według nazw właścicieli w układzie chronologicznym i topograficznym, kopii znaków własnościowych, bibliograficznej (która jest jednocześnie katalogiem księgozbioru podręcznego) w układzie alfabetycznym i rzeczowym; indeksu nazw właścicieli księgozbiorów do *Zbiorów polskich* E. Chwalewika w wersji kartotekowej i częściowo komputerowej; bazy komputerowej księgozbioru Stanisława Augusta Poniańskiego w układzie działowym według klasyfikacji J. Ch. Albertrandiego.

Hanna Łaskarzewska jest kierownikiem Pracowni Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych w Bibliotece Narodowej

Informacje o Pracowni i jej działalności można znaleźć m.in. w publikacjach: *Symposia bibliologica* (Warszawa 1995 s. 7-81); H. Łaskarzewska: *Księgozbiór Króla Stanisława Augusta Poniańskiego w Kijowie. Historia, stan obecny, rejestracja*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 1996 nr 2 s. 7-12; – : *Dzieje wędrowek biblioteki ostatniego polskiego króla*. Warszawa-Krzemieniec-Kijów. „Rocznik Warszawski” 1997 t. 26 s. 27-46; – : *Guide to historical book collections of Polish origin and founded on Polish lands until 1950 – documentation and editorial work*. W: 27. ABDOS-Tagung, Göttingen, 18. bis 21. Mai 1998. *Referate und Beiträge* (Berlin 1998 s. 61-65); M. Dąbrowski: *Współpraca zagraniczna Działu Zbiorów Specjalnych*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 2000 nr 4 s. 7, 9, 12; H. Łaskarzewska: *Wschodnie klimaty. Kontakty międzynarodowe Pracowni Dokumentacji Księgozbiorów Historycznych*. Tamże, s. 28-31; – *Zbiory i prace polonijne w bibliotekach polskich*. „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej” 2000 nr 3 s. 55-57; M. Dąbrowski: *The research and scientific activity of the National Library's Division of Special Collections*. „Polish Libraries Today” 2001 vol. 5 s. 61-62; H. Łaskarzewska: *The library of Stanisław August Poniański, the last King of Poland*. Tamże, s. 30-34; – *Vozmožnosti meždunarodnogo sotrudničestva v oblasti sozdanija baz dannyh i dokumentirovanija istoričeskich knižnyh fondov i literaturnogo nasledija*. „Zdabytki. Dokumental'nyje pomniki na Belarusi” 2001 vyp. 4 s. 23-27; H. Łaskarzewska: *Ma grande bibliothèque du Château*. „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2001 t. 33/34 s. 219-228.

DO AUTORÓW

Redakcja uprzejmie prosi Autorów nadsyłających teksty do druku o podawanie następujących danych:

1. Imię i nazwisko
2. Data i miejsce urodzenia
3. Imiona rodziców
4. Adres zamieszkania
5. Adres urzędu skarbowego
6. Nr PESEL
7. Nr NIP
8. Miejsce pracy i funkcja
9. Nr konta bankowego

RELACJE

„Nie umiemy się rozpychać”

W dzisiejszej rzeczywistości każde spotkanie, na którym poruszane są problemy bibliotek dla dzieci zasługuje na zainteresowanie. Jest to wszak ten fragment sieci, o którym mówi się najmniej, a czytelnik dziecięcy w wielu placówkach jest traktowany jako użytkownik drugiej kategorii. *Potrzeby dzieci są często odsuwane na później. „Niech poczekają”, „najpierw dorośli, potem dzieci” – tak myśli i mówi wielu decydentów. Tak więc biblioteki dziecięce stoją w kolejce do nowych technologii, komputerów, książek. Stoją, a ponieważ są małe, to nie umieją się rozpychać*”. Ten cytat z wystąpienia Aldony Siaulienė z Litwy najlepiej charakteryzuje negatywny aspekt pracy bibliotek dla dzieci.

Dlatego dobrze się stało, że Polski Związek Bibliotek podjął trud zorganizowania konferencji nt. „Biblioteka dla dzieci w europejskim systemie edukacji i informacji”. Odbывała się ona w ciechocińskim kurorcie, a obok uczestników i referatów polskich udział wzięli goście z Litwy, Ukrainy i Chorwacji. Dzięki wystąpieniu pracownika Duńskiego Instytutu Kultury można było zapoznać się z organizacją obsługi dzieci w bibliotekach duńskich.

W referatach dominowały dwa nurty. Pierwszy to charakterystyka i ocena sytuacji i stanu bibliotek dla dzieci w Polsce, na Litwie, Ukrainie i w Danii. O ile jest ona dość podobna w trzech pierwszych krajach (odnosi się to do zmian ustawowych, braku funduszy na książki, powolnego procesu komputeryzacji, starań o różne dotacje), to model duński może być wzorem do jakiego warto dążyć. Drugi nurt wystepień to przykłady konkretnych projektów obsługi dzieci i ich realizacja. Uczestnicy mogli zapoznać się z organizacją i efektami pracy Biblioteki im. W. Chotomskiej w Płocku, pracy bibliotek chorwackich, która mierza do objęcia zajęciami z biblioterapii jak największego grona dzieci oraz praca oddziału dziecięcego w bibliotece w Kiejdanach.

Dzięki obecności Ivanki Stricevic – sekretarza sekcji bibliotek dla dzieci i młodzieży IFLA mogliśmy dowiedzieć się o najnowszych zamierzeniach i projektach sekcji. Zmierzają one do zwrócenia większej uwagi na problem obsługi młodzieży (13-20 lat) w bibliotekach publicznych. To właśnie tę grupę klientów, IFLA uznało za najbardziej zaniedbaną. Prelegentka prezentowała założenia i konkretne projekty realizowane w Niemczech i Chorwacji. Również i Polska włącza się w ten nurt prac. Dwie biblioteki miejskie – we Wrocławiu i Bielsku-Białej uzyskały grant fundacji Bertelsmanna na organizowanie bibliotek młodzieżowych. W najbliższych latach niewątpliwie o tych sprawach będzie się mówiło więcej. Jest to teraz priorytet w światowym bibliotekarstwie. Już nie najmłodszy, ale młodzież. Dobrze, że o tym wiemy, choć w Polsce

Program konferencji „Biblioteka dziecięca w europejskim systemie edukacji i informacji”

Ciechocinek 9-11 września 2002 r.

9.09

- Barbara Tylicka: *Arcydziela, bestsellery i czytelnik*
- Grażyna Lewandowicz: *Biblioteki publiczne dla dzieci w Polsce, stan i perspektywy*
- Danguole Junkeviene (Litwa): *Dział literatury dziecięcej Publicznej Biblioteki im. Mikalojus Dauksa w Kiejdanach*
- Grażyna Walczewska-Klimczak: *Animacja czytelnictwa dziecięcego – założenia oraz wstępne wyniki realizacji projektu badawczego*
- Jan Rasmunsson (Szwecja): *Dzieci w realnym i wirtualnym świecie – wystawa i punkt informacyjny nowoczesnych rozwiązań sprzętowych dla bibliotek, szwedzkiej firmy EUROBIB, Biurotechnika*

10.09

- Ivanka Stricevic (Chorwacja): *Młodzież w bibliotekach – chorwackie i światowe wyzwania*
- Ljiljana Sabjak (Chorwacja): *Terapia czytania – doświadczenia biblioterapii w chorwackich bibliotekach dziecięcych*
- Larisa Lugova (Ukraina): *Biblioteki i ich pomoc w systemie nauczania – z doświadczeń działalności bibliotek dziecięcych woj. lwowskiego*
- Marta Nadraga (Ukraina): *Nowe aspekty współpracy bibliotek szkolnych i pedagogicznych we Lwowie*
- Bogusława Sochańska: *Biblioteki a czytelnictwo dzieci w Danii – tradycja i rozwiązania systemowe*
- Aldona Siaulienė (Litwa): *Sytuacja bibliotekarstwa dziecięcego na Litwie*
- Beata Łaszewska-Radwańska: *Biblioteki dziecięce we Wrocławiu – historia i współczesność*

11.09

- Ewa Głowacka: *Spoleczne funkcje internetowych witryn bibliotek szkół podstawowych i gimnazjalnych*
- Agnieszka Rojewska: *Rola współczesnej biblioteki dla dzieci w procesie wychowania i edukacji na przykładzie Biblioteki dla Dzieci im. W. Chotomskiej w Płocku*
- Ewa Gruda: *Działalność informacyjna i edukacyjna Muzeum Książki Dziecięcej Biblioteki Publicznej Miasta Stołecznego Warszawy, Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego*

kwestia obsługi czytelników 0-6 lat (przedszkolnych i młodszych) napotyka jeszcze na trudności organizacyjne. Trochę już oswoiliśmy się z myślą, że maluchy mogą mieć swoje miejsce w bibliotece, ale nie jest to jeszcze praktyka powszechna. Tymczasem przed nami nowe wyzwania.

Interesujące były wyprawy w historię. Jej elementy pojawiły się w referatach o bibliotekach wrocław-

skich, warszawskim Muzeum Książki Dziecięcej, o Iwowskiej bibliotece pedagogicznej.

Konferencja była udana pod względem merytorycznym. Zapowiedziano opublikowanie materiałów. Potknięcia organizacyjne zdarzają się zawsze, ale

ogromna szkoda, że zupełnie pozbawiono uczestników możliwości dyskusji.

GRAŻYNA LEWANDOWICZ

Biblioteka Narodowa

Nowe normy w bibliotekarstwie i informacji naukowej

Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie było organizatorem warsztatów na temat: „Nowe normy w bibliotekarstwie i informacji naukowej”. Spotkanie miało miejsce w dniach 17 i 18 kwietnia 2002 r. w siedzibie Centrum, skupiając liczne grono zainteresowanych bibliotekarzy różnych typów bibliotek, przede wszystkim szkolnych i pedagogicznych oraz nauczycieli pomaturalnych szkół bibliotekarskich.

Wystąpienia seminaryjne miały na celu przybliżenie, ogólną prezentację norm aktualnie obowiązujących, dotyczących katalogu bibliotecznego oraz innych zbiorów informacji o dokumentach, przede wszystkim w zakresie formułowania i zasad wyboru haseł opisu bibliograficznego, konwencji sporządzania opisu bibliograficznego, jak również przypisów bibliograficznych. Podobnie omówione zostały zagadnienia dotyczące standardów ilościowych w bibliotekarstwie, także norm przewidzianych dla statystyki (między innymi) wydawniczej oraz wskaźników funkcjonalności bibliotek. To główne, ogniskujące problematykę tematy, ale nie wszystkie.

W świetle odbytego spotkania, sformułowanie użyte w jego nazwie – nowe normy – wykazuje pewną ambiwalentność, nieprecyzyjność w określeniu, bowiem zostały zaprezentowane normy nowe, tzn. te, których czas publikacji miał miejsce w latach dziewięćdziesiątych, nowe – te, które znane są już od roku – dwóch lat, jak również te, które na razie mają status projektu i są przed ich powszechną ankietyzacją. Między innymi to prezentacja tej ostatniej grupy dokumentów *in spe* normalizacyjnych – czyniła spotkanie interesującym. Można powiedzieć, że spotkanie miało – w pewnym sensie – reżyserię kontrpunktu. Przedstawiono normy aktualne (nowe i już nienowe), a także normy, które dopiero będą przedmiotem obowiązywania¹, normy własne krajowe, które przestały być obowiązującymi oraz normy będące adaptacjami/przejęciami norm m.in. europejskich, międzynarodowych². Referentami były osoby reprezentujące Polski Komitet Normalizacyjny oraz te, które ferują i realizują wzorcowość w zakresie haseł i opisu bibliograficznego. Wypowiadali się zarówno mentorzy, jak i praktycy. Część wystąpień to autorskie przywołania i eksplikacje artykułów opublikowanych w „Przeglądzie Bibliotecznym”³

bądź prezentacje publikacji zamieszczonych na łamach „Biblioteki w Szkole”⁴. Poza tym, spotkanie przebiegło – w ukrytym nurcie – pod znakiem rekomendacji prac w zakresie wzorcowości⁵ prowadzonych przez Centrum NUKAT.

Normy jako przedmiot ustaleń PKN

Niebagatelne problemy i zagadnienia dotyczące kwestii formalnych konstytuowania dokumentów normalizacyjnych⁶, przedstawione zostały przez Hannę Kłodnicką⁷. W interesującej wypowiedzi przybliżyła niebezpieczeństwa terminologicznych⁸ translacji i rozumienia pojęć „norma – standard – zalecenie”; przede wszystkim została zaprezentowana nowa forma obowiązywania norm w Polsce jako państwie kandydującym do realnego członkostwa w strukturach Unii Europejskiej. Przyjęta w kraju polityka normalizacyjna zobowiązuje do przekształcania w Polskie Normy wszystkich dokumentów zatwierdzonych przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), a następnie innych norm międzynarodowych ustanowionych przez ISO. Równoznaczne jest to z tym, że publikacja i formalna adaptacja norm m.in. unijnych będzie mieć miejsce z uwzględnieniem, wyborem metody uznanowej, więc dokumenty będą wydawane w języku oryginału, tzn. w języku angielskim, rzadziej w wersji bilingwicznej bądź całościowego tłumaczenia. Stosunkowo nowym faktem jest także zmiana jakości obowiązywania norm: jako dokumentów nieobligatoryjnych, o statusie zalecenia. Tym samym najprawdopodobniej zostanie zniesiona grupa 800 norm krajowych, obowiązujących z tytułem przepisu administracyjnego.

Stan prac nad normami w zakresie m.in. statystyki bibliotecznego i wydawniczej przedstawiła Krystyna Ramlau-Klekowska. Spośród omówionych czterech dokumentów normalizacyjnych⁹ najwięcej zainteresowania wzbudził projekt normy, będącej przed ankietyzacją, ISO 11620 *Informacja i dokumentacja: Wskaźniki funkcjonalności bibliotek*. Norma ta mieści się w cyklu dokumentów dotyczących

⁴ „Biblioteka w Szkole” 2001 nr 6.

⁵ Autorytatywności?

⁶ Ich treść, obowiązywanie, realizacja zapisów.

⁷ Zastępca przewodniczącego Normalizacyjnej Komisji Problemowej nr 242 ds. Informacji i Dokumentacji.

⁸ Z pozoru są to jedynie kwestie formalno-terminologiczne.

⁹ „Przegląd Bibliotecznym” 2001 z. 1/2 s. 97-105.

¹ Poprawnie: zalecenia.

² PN-EN, PN-ISO, PN-EN ISO.

³ „Przegląd Bibliotecznym” 2001 z. 1/2.

kompleksowego zarządzania jakością. Projekt ustala 30 wskaźników, rozumianych jako instrumenty badania, dokonywania analizy i obiektywnej oceny funkcjonalności biblioteki w zakresie: opinii o bibliotece, wypożyczeń, usług informacyjnych, kosztów skatalogowanego tytułu, kosztów wypożyczenia, stopnia realizacji poprawności odpowiedzi (przez system informacyjny), dostępności systemu zautomatyzowanego, wykorzystania miejsca przeznaczonego do pracy. Ta część wypowiedzi zbiegła się tematycznie z wystąpieniem **Jana Wołosza**, który omówił również pragmatyczny wymiar funkcjonowania bibliotek, tzn. standardy ilościowe wymagane, przewidziane w bibliotekarstwie.

Normy dotyczące hasel opisu bibliograficznego

Ogólnej prezentacji zaleceń normy dotyczącej formułowania oraz zasad wyboru (doboru) hasła osobowego opisu bibliograficznego dokonał **Leszek Śnieżko**, pracownik Centrum Formatów i Kartotek Hasel Wzorcowych BUW, obecnie Centrum NUKAT. Wystąpienie opierało się na trafnej koncepcji zestawienia kluczowych zmian, różnic między aktualną normą PN-N-01229:1998 a postanowieniami wcześniejszymi. Zresztą, problematyka hasła osobowego, jako hasła głównego, jest stosunkowo najlepiej przyswojoną propozycją unifikacyjną. W dalszych kwestiach formalnej poprawności hasel wypowiedział się dr hab. **Jerzy Franke** (IINiSB UW), którego wystąpienie poświęcone zostało omówieniu¹⁰ normy transliteracji znaków cyrylickich na znaki łacińskie PN-ISO 9:2000 oraz normy konwersji znaków greckich na znaki łacińskie PN-ISO 843:1999. Przy czym, oprócz konsekwencji zastosowania powyższych norm w katalogach bibliotecznych, autor zaprezentował interesujące skolajonowanie punktów różnic w dotychczasowych polskich normach dotyczących transliteracji i konwersji. W wyniku zastosowanego zabiegu porównawczego zarysowała się wyraźnie wyeksplikowana ewolucja zmian w formalnych odmianach zapisu.

Normy oraz praktyka opisu bibliograficznego dokumentów elektronicznych i filmów

Referat **Marii Janowskiej** (Ośrodek Normalizacji BN) w istocie był zaprezentowaniem treści publikacji **Krystyny Sanetry** *Katalogowanie alfabetyczne dokumentów elektronicznych*¹¹. Autorka rekomendacji artykułu przybliżyła w sposób szczegółowy – będąc w zgodzie z gruntownością opracowania źródłowego – zasady opisu bibliograficznego doku-

mentów elektronicznych o dostępie lokalnym oraz w dostępie zdalnym. Zgoła odmienny stosunek do zaleceń normy ujawniony został w interesującym wystąpieniu **Andrzeja Kaweckiego** z Działu Wydawnictw i Opracowań Bibliograficznych FilMOTEKI Narodowej. Okazało się bowiem, iż FilMOTEKA Narodowa nie prowadzi opracowania formalnego z uwzględnieniem PN-N-01152-12:1994¹², a kieruje się zasadami indywidualnie przez siebie wypracowanymi. Kartą katalogową w jej bazach jest arkusz o formacie (przed złożeniem) A4, na której umieszcza się m.in.¹³: tytuł, warianty tytułu, reżysera, asystenta reżysera, podstawę literacką filmu, autora scenariusza, zdjęć, asystenta autora zdjęć, autora muzyki, scenografii, piosenek, montażu, kraj i rok produkcji, rok premiery, rok premiery polskiej, producenta, metrykę oryginału, czas i miejsce akcji, gatunek, rodzaj materiału, wersję, ilość rolek, metraż, podłoże, szerokość, nr inwentarzowy etc. Podstawą szeregowania jednostek opisu w FilMOTECE Narodowej jest tytuł filmu, który pełni funkcję hasła głównego, duży wybór katalogów pomocniczych odsyła do przyjętej wersji tytułu polskiego.

W całości posiedzeń uczestniczyła **Maria Lenartowicz**, autorka koncepcji tej konferencji, dzieląc się wiedzą w swoich dwóch wystąpieniach, dotyczących formułowania hasła korporatywnego, tudzież sporządzania przypisów bibliograficznych, jak i ogólnych zagadnień opisu. Ponadto autorka zwróciła uwagę słuchaczy na „normy-klucze”, jak określiła obowiązujące normy terminologiczne¹⁴, podkreślając konieczność uporządkowania i skorygowania poprawności używanych w dziedzinie informacji i dokumentacji pojęć. Apel **Marii Lenartowicz** korespondował z podobnymi wypowiedziami w kwestiach poprawności terminologicznych, sformułowanymi przez **Hannę Kłodnicką** oraz **Jana Wołosza**. Zestaw bliskoznacznych z pozoru pojęć – norma – zalecenie – normatywy – standardy – to niewielka część z leksykalnych i semantycznych nieporozumień.

Seminarium, którego dotyczy niniejsze omówienie, było z pewnością bardzo trafną i cenną inicjatywą, której koncepcja wymaga rozwinięcia i ugruntowania, zwłaszcza, jeżeli chodzi o stronę warsztatową, roboczą tego typu spotkań.

MARIA BEREŚNIEWICZ

Książnica Pomorska
im. St. Staszica w Szczecinie

¹² Opis bibliograficzny: Filmy.

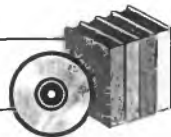
¹³ Informacje poniższe umieszcza się ze względu na niebywałą rzadkość materiałów dotyczących tego tematu.

¹⁴ PN-N-01224:1989, PN-N-01225:1989, PN-N-01226:1991, PN-N-01227:1992.

¹⁰ „Przegląd Biblioteczny” 2001 z. 1/2 s. 61-78.

¹¹ „Biblioteka w Szkole” 2001 nr 6 s. I-VIII.

Targowi pisarze

Kredki, farby, ołówki, kolorowe wycinki z gazet oraz towarzysząca im dziecięca „burza mózgów” –zapełniły tegoroczne stoisko Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej i Domu Kultury „Muranów”, na XIII Targach Książki Edukacyjnej – Edukacja w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.

Na niewielkiej powierzchni naszego stoiska udało się zorganizować prawdziwy warsztat małego pisarza i wydawcy. A wszystko po to, aby dzieci miały możliwość sprawdzenia się w roli twórcy książki, począwszy od zaprojektowania okładki, wymyślenia i rozplanowania tekstu, po zilustrowanie go za pomocą różnych technik plastycznych.

Mali twórcy wykazali się olbrzymimi zdolnościami, talentem i wyobraźnią. Jedni sprawdzili się w dziedzinie ilustratorskiej, zamieszczając z nieukrywaniem trudem minimum tekstu, za to suto ozdobionego wymyślnymi rysunkami lub wyklejankami. Inni natomiast skupiali się na tekście, czego wynikiem były długie, często śmieszne opowieści o szkole, wakacjach, zwierzętach, ale też i te całkiem poważne: o świecie, rodzinie i po prostu o sobie. W rezultacie każdy kończący zabawę miał na koncie swoją pierwszą, samodzielnie napisaną i wydaną przez siebie książkę. Nagrodą dla „świeżo upieczonego” twórcy książki był dyplom gratulacyjny, będący jednocześnie uroczystym „pasowaniem na pisarza”.

„Jeszcze ciepłe”, targowe książeczki stały na półkach wystawowych obok tych najciekawszych i najcenniejszych, będących niekiedy owocem kilkumiesięcznej pracy a przysyłanych na coroczny konkurs pod hasłem „Wydajemy własną książkę”. Prace nagrodzone w tym konkursie tradycyjnie już prezentowane są na Targach Książki Edukacyjnej – Edukacja.

Konkurs ten jest przede wszystkim pomysłem na dobrą zabawę, na ciekawe, wartościowe spędzenie czasu. Adresowany jest do dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców.

Każda nadesłana książka oceniana jest w trzech kategoriach: literackiej, plastycznej i edytorskiej. „Wydawcą” może być zarówno jeden człowiek jak i grupa rówieśników, rodzina czy też klasa. Praca, która okaże się najlep-

szą we wszystkich trzech kategoriach ogłoszona zostaje „Złota książka”.

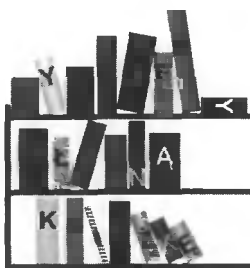
Wyróżniającym ten konkurs jest fakt, iż po jego zakończeniu wszystkie nadesłane książki nadal „żyją”. Pomnażają one bowiem „Bibliotekę białych kruków”, zawierającą w swoich niepowtarzalnych zbiorach plony wszystkich dziewięciu edycji konkursu. Dzisiaj liczy ona już ponad 1600 egzemplarzy. W tej niezwyklej bibliotece znaleźć można bajki, opowieści fantastyczne, wiersze, wspomnienia, „historie z życia wzięte”, a także pozycje o charakterze popularnonaukowym i encyklopedycznym.

Mini-warsztaty targowe, a także i sam konkurs „Wydajemy własną książkę” mają skłonić dzieci do nowego, odkrywczego spojrzenia na zagadnienia związane z książką i czytelnictwem. Są również przygotowaniem małego czytelnika do korzystania z mediów, pracy twórczej i samokształceniowej.

W roku szkolnym 2002/3 odbędzie się już X, jubileuszowa edycja tego konkursu. Szczegółowe informacje na temat jego zasad zostaną ogłoszone w Regulaminie, dostępnym w Młodzieżowym Domu Kultury „Muranów” w Warszawie, przy ul. Długiej 18/20.

JOANNA TYSZKA

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Warszawie

Zajęcia warsztatowe na XIII Targach Książki Edukacyjnej

Jubileusz łódzkiego poety

Wszelkie rocznice i jubileusze nastroją nas zazwyczaj sentymentalnie, stając się jednocześnie okazją do snucia wspomnień. Dnia 19 września br. przypadła 75. rocznica urodzin oraz 54. debiutu poety, prozaika, tłumacza i reportażysty Tadeusza Gicgiera. Literacka droga poety rozpoczęła się w czasie studiów na filologii polskiej na Uniwersytecie Łódzkim. Zadebiutował on wówczas w owianej dziś legendą antologii *Różnie idąc*. Później przez wiele lat związany był pracą dziennikarską z białostocką i łódzką Rozgłośnią Polskiego Radia, gdzie pełnił m.in. funkcję kierownika redakcji literackiej. Zajmując się wówczas reportażem konfrontował teraźniejszość z przeszłością, poszukując wciąż łączących je śladów historycznych i literackich. Doceniał także piękno penetrowanego regionu oraz ową specyfikę i odrębność, co znalazło odzwierciedlenie w jego utworach. Wśród twórczości poetyckiej Tadeusza Gicgiera do najważniejszych tomików zaliczyć można: *Garść ziemi*, *Wymij mnie z czasu*, *Pamięć genetyczna* oraz zbiory satyr i fraszek: *Moje boje*, *Szkiełko i oko*, *Gałązki*, *Pod okiem Amora*. W utworach tych w trafny i dowcipny sposób twórca prezentuje czytelnikowi różne przejawy współczesnej obyczajowości. Jako prozaik Tadeusz Gicgier zaznaczył swą obecność tomem opowiadań *Gorzkie*

wody oraz powieścią *Człowiek na peronie*. W ocenie krytyków literackich ta bardzo refleksyjna proza „przeciwstawia ulotności życia ironię i zadumę”, zaś przez pryzmat codzienności daje świadectwo potrzeby ocalenia wzruszeń. Autor podejmował również problematykę związaną z rodzinnym miastem – Łodzią. Poświęcił jej cykl reportaży *Wędrując z mikrofonem*. *Dzielnice Łodzi* oraz monografię stanowiącą wyraz pamięci o rodzimej „dziatwie Apollina” pt. *Opowieści o dawnych poetach Łodzi*. Za twórczość oraz działalność społeczną Tadeusz Gicgier otrzymał wiele nagród i wyróżnień, m.in. Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę Honorową Miasta Łodzi, Odznakę Zasłużonego Działacza Kultury. Twórca jest także wielkim przyjacielem bibliotek w Łodzi i regionie łódzkim. Często także dokonywał dotacji na rzecz odwiedzanych placówek. W pamięci środowiska bibliotekarzy nadal pozostają liczne spotkania autorskie, odczyty, promocje książek, na których Tadeusz Gicgier urzekał słuchaczy nie tylko kulturą ducha i słowa, ale przede wszystkim skromnością i wrażliwością. Z okazji jubileuszu środowisko bibliotekarzy Łodzi i regionu życzy Autorowi zdrowia, wielu sił witalnych i twórczych.

LUKASZ GRZEJSZCZAK

Świat książki dziecięcej

■ Przeżyć w niebezpiecznym świecie

Gdy ostatnio zastanawiałam się, jakiej książce poświęcić kolejną recenzję, dostałam do ręki pozycję nader interesującą. Jest to powieść pod tytułem *Historia o mewie i kocie, który uczył ją latać*, a jej autorem jest chilijski pisarz Luis Sepúlveda. Początkowo podeszłam do tej książki z rezerwą, wydawało mi się bowiem, że temat przyjaźni istot różnych gatunków został już wyeksplloatowany w literaturze dla dzieci i młodzieży. W licznych, mniej i bardziej znanych opowieściach przyjaźniły się wszak ze sobą nie tylko zwierzęta będące w życiu realnym raczej na wojennej stopie, ale także zwierzęta i ludzie, zwierzęta i kosmici i – oczywiście – ludzie i kosmici. Czy można się więc dowiedzieć jeszcze czegoś nowego z opowieści o mewie i kocie?

Okazuje się, że tak. Nie zamierzam streszczać tej uroczej i mądrej książki, która ma zresztą znaczący podtytuł: *dla młodzieży od lat 8 do 88*, ale znajomość pewnych faktów jest jednak konieczna. Przede wszystkim rozszyfruję tytuł, bo właściwie dlaczego kot miałby uczyć mewę latania? A jednak Zorbas, kot portowy z Hamburga, rzeczywiście został obarczony takim niezwykłym zadaniem. Stało się tak z bardzo

smutnego powodu. Otóż młodzianka mewa była sierotą. Nie miała już matki, która mogłaby się nią zająć. Straciła ją w sposób wyjątkowo tragiczny, bo matka owa o imieniu Kengah trafiła na rozlaną na morzu plamę ropy naftowej. Z najwyższym trudem zdołała wydostać się na brzeg. Tam zniosła jajko i powierzyła je opiece będącego przypadkiem w pobliżu kota portowego Zorbasa. Jedynie na ten wysiłek starczyło jej sił. Ale uratowała swoje dziecko. A kot otoczył opieką istotę, na którą w innej sytuacji zapewne by zapolował.

Autor książki jest podróżnikiem, ekologiem i działaczem Greenpeace. Sprawy ochrony środowiska naturalnego są mu więc bliskie. Dlatego zapewne opowiedział dzieciom tę właśnie historię. Zanieczyszczenie środowiska wpływa przecież bardzo negatywnie na życie nie tylko ludzi, ale i zwierząt.

Mała mewa miała więcej szczęścia niż jej matka. Wysiedziana i wychowana przez kota, słusznie otrzymała imię Fortunata. Tego imienia, niestety, nie można by już nadać wielu zwierzętom czy roślinom, które giną codziennie w wyniku jakże bezmyślnej, niszczycielskiej działalności człowieka. Naukowcy wymieniają kilka podstawowych czynników mających wpływ na to, że nasza planeta staje się coraz mniej przyjaznym miejscem dla wielu gatunków

roślin i zwierząt. Zanieczyszczenie jest jednym z tych czynników.

Dla uratowania przyszłości Ziemi, a więc i naszej własnej, dobre chęci pojedynczych osób, stowarzyszeń, a nawet całych państw już dziś nie wystarczą. Może po raz pierwszy w historii ludzkości musimy zjednoczyć się naprawdę. Nie dlatego, że się wszyscy kochamy, nie dlatego, że zgadzamy się już w podstawowych kwestiach. Przeciwnie. W tej jednak sprawie zjednoczyć się musimy, nie mamy bowiem innego wyjścia.

Bohaterowie *Historii o mewie i kocie...* rozumieją, że bez wzajemnej pomocy i współpracy nie przeżyją. W baśniowej opowieści takie zrozumienie jest możliwe, w realnym świecie niemal o wszystkim w życiu zwierząt decyduje instynkt. A jak jest z ludźmi? Właściwa naszemu gatunkowi zdolność do refleksji i wyciągania wniosków może nam podpowiedzieć inne rozwiązania, przypomnieć o wartości przyjaźni, wzajemnego szacunku mimo różnic, o konieczności tolerancji. Prawdy banalne? Zapewne. Gdy jednak rozejrzemy się po świecie, zauważymy, iż wielu ludzi o nich zapomina. Zbyt wielu.

Dlatego tak ważne jest prezentowanie dzieciom innych pomysłów na życie niż wieczna walka, rywalizacja, uprzedzenia i nienawiść. Literatura dla najmłodszych i dla tych trochę starszych zawsze starała się ten warunek spełniać. Z różnym skutkiem, bo przecież książka, dobra książka jest tylko jednym z elementów wychowania, chociaż niezwykle ważnym. A *Historia o mewie i kocie...* to z pewnością pozycja wartościowa. Opowiada o przyjaźni, o zdolności do poświęceń, o bezinteresowności.

Jest to również historia o tolerancji. Czy jeśli maluch pokryty piórami mówi „mamo” do osobnika płci męskiej pokrytego futrem, to jest to niewłaściwe? A czy jeśli kot odwiedza człowieka, by z nim pomiauczeć w sprawie nauczenia mewy latania (oczywiście w ludzkim języku, bo któryś *homo sapiens* rozumie mowę kocią?) to jest to aż takie dziwne? Przyznajmy, że nie. Zwłaszcza jeśli pomiauczeć trzeba w dobrej sprawie. A cóż jest ważniejsze dla ptaka niż umiejętność szybowania w przestworzach?

LIDIA BŁASZCZYK

Luis Sepúlveda: *Historia o mewie i kocie, który uczył ją latać*. Warszawa: Noir sur Blanc, 2002.

Bliżej lektur dziecięcych

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie rozpoczęło w 2000 r. druk książek z serii »**Portrety literackie autorów lektur dziecięcych**«, stanowiących kontynuację »**Portretów literackich pisarzy dla dzieci i młodzieży**«, wydawanych przez WSiP pod redakcją prof. zw. dr. hab. Stanisława Fryciego.

W serii tej ukazały się trzy książki: *Maria Kownacka* S. Fryciego, *Juliusz Kaden-Bandrowski* I. Kiełtyk-Zaborowskiej, *Hans Christian Andersen* M. Ziółkowskiej-Sobeckiej; czwarta – *Małgorzata Musierowicz* autorstwa S. Fryciego.

Ze względu na sposób ujęcia i prezentację tematyki, pozycje te z pewnością okażą się pomocne zarówno w pracy nauczycieli i wychowawców, jak i tym, którzy zechcą pogłębić swe wiadomości o nowe informacje dotyczące autorów lektur przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.

Obok omówienia treści poszczególnych utworów, w każdej z książek znajdują się także wzbogacone licznymi ciekawostkami biogramy autorów polskich i obcych, które odnaleźć możemy w słownikach i przewodnikach encyklopedycznych.

Publikacje z tej serii składają się z dwóch części. W pierwszej prezentowana jest sylwetka pisarza wraz z analizą jego utworów, w drugiej – opinie badaczy literatury dziecięcej, nauczycieli i czytelników o twórczości i życiu danego autora.

W pierwszej książce S. Fryciego przybliży czytelnikom sylwetkę znanej i lubianej przez najmłodszych odbiorców, autorki *Plastusiewego pamiętnika*, **Marii Kownackiej**. Zwraca uwagę na walory estetyczne jej utworów, które za pośrednictwem opisów przyrody i refleksji wpływają na sferę przeżyć dziecka.

Poznajemy Kownacką jako „zbieraczkę” gier i zabaw dziecięcych o różnym stopniu trudności, znanych w całej Polsce, entuzjastkę folkloru, a także inicjatorkę utworów scenicznych dla teatryków: „Supelek” i „Węzelek”.

Stanisław Frycie zwraca uwagę na to, iż w dorobku autorki Plastusia ważne miejsce zajmują sztuki: baśniowo-fantastyczne oraz realistyczne o treściach społeczno-obyczajowych.

W książce tej odnaleźć możemy ciekawe fragmenty szkiców krytycznych i wspomnień z wizyt u autorki utworów, które kształcą poczucie sprawiedliwości, uczą wrażliwości i ukazują w całej okazałości wewnętrzny świat dziecka.

Kolejny „portret literacki” poświęcony jest **Juliuszowi Kadenowi-Bandrowskiemu**, jednemu z najwybitniejszych prozaików dwudziestolecia międzywojennego. Autorka szkicu, I. Kiełtyk-Zaborowska stara się ukazać pisarza jako jednego z pierwszych twórców powieści określanych mianem „podróży w głąb dzieciństwa”.

Fascynacja dzieciństwem i latami młodzieńczymi znalazła odbicie w dwóch książkach J. Kadena-Bandrowskiego: *Miasto mojej matki* oraz *W cieniu zapomnianej olszyny*. Pierwsza jest powrotem pisarza do czasów swego dzieciństwa spędzonego w Krakowie, zapisem spontanicznych zachowań, głębokich emocji, chłopięcych wybryków i uczniowskich obowiązków. Szczegółnie zajmuje w niej mieszczański, solidny dom i określony kodeks moralny ukształtowany pod wpływem rodziców, a zwłaszcza ojca. Druga – to metafora młodzieńczych lat, okresu dojrzewania, nieubłaganego wchodzenia w świat spraw ludzi dorosłych.

Dopelnieniem cyklu jest zbiór szkiców-opowiadań pt. *Nad brzegiem wielkiej rzeki*. Owa „rzeka” symbolizuje dorosłość, na progu której stają, nie bez lęku, młodzi bohaterowie.

Ponowną „wycieczkę” w sferę dzieciństwa obserwujemy w utworach: *Wakacje moich dzieci* oraz *Aciaki z I a*. Tym razem wiąże się to z ojcostwem samego Kadena, z obserwacją własnych dzieci – synów Pawła i Andrzeja.

W książce I. Kiełtyk-Zaborowskiej znaleźć możemy również interesujące fragmenty szkiców krytycznych i wspomnień osób, które znały J. Kadena-Bandrowskiego bliżej. Zwłaszcza te ostatnie sprawiają, że pisarz staje się bardziej realny, bardziej ludzki w odbiorze współczesnego czytelnika.

Trzecia książka z serii poświęcona jest autorowi niezwykłych bajek i baśni – **Hansowi Christianowi Andersenowi**.

Zmarła w ub. r. Marta Ziółkowska-Sobecka dokonała prezentacji nie tylko sylwetki pisarza, ale także przybliżyła czytelnikom miejsce, gdzie się urodził i wychował.

Zwróciła uwagę na wspólne cechy walorów krajoznawczych Danii z tematyką utworów Andersena. Odnajdujemy więc bukowe lasy, place, domy, i здаваć by się mogło, że widzimy podwodny świat Króla Mórz oraz siedzibę Królowej Śniegu.

Występujące w utworach postacie ludzkie, przedmioty i zwierzęta mają swą niepowtarzalną psychologię, są to osobowości wyposażone w indywidualne cechy.

Marta Ziółkowska-Sobecka z ubolewaniem stwierdziła, iż nadal za małe jest zainteresowanie twórczością Andersena, który w świadomości dziecka rysuje się jako autor nieśmiertelnych, pełnych radości, współczucia, humoru, a także smutku baśni.

W publikacji tej znalazło się także wiele ciekawych opinii krytycznych, a wśród nich ks. Jana Twardowskiego, który omawia sylwetkę Andersena-chrześcijanina.

Małgorzata Musierowicz jest niewątpliwie jedną z najpoczytniejszych współczesnych autorek. Na jej twórczość dla dzieci i młodzieży składają się powieści dla dzieci najmłodszych, opowieści baśniowe dla dzieci starszych oraz cykl powieściowy *Jeźdźcy*.

Literacki portret M. Musierowicz wyszedł spod pióra prof. Stanisława Fryciego. W pierwszej części szkicu zatytułowanej *O pisarstwie dla dzieci i młodzieży Małgorzaty Musierowicz – pozornie znanym, lecz do końca nie rozpoznanym autor* sytuuje twórczość poznańskiej pisarki w tej części współczesnego piśmiennictwa „młodzieżowego”, która zajmuje się zagadnieniami życia rodzinnego i szkolnego, problemami adolescencji, rozterkami i wyborami moralnymi młodych.

Stanisław Frycie zwraca uwagę na fakt, że autorka *Jeźdźcy* przekazuje szlachetne idee i cenne wartości moralne, przyczynia się do wzbogacenia wiedzy młodych ludzi o życie, zachęca do refleksji nad sobą i światem, skłania do rozwoju intelektualnego i duchowego, pokazuje, że można i trzeba starać się żyć sensownie i pożytecznie. Wszystko to czyni bez natrętnego dydaktyzmu i moralizatorstwa, wręcz przeciwnie – z humorem i optymizmem.

Na uwagę zasługuje zamieszczony w drugiej części książki wybór ponad dwudziestu fragmentów recenzji, opinii i szkiców autorstwa znamienitych pisarzy i badaczy literatury dla dzieci i młodzieży, jak choćby **Joanna Papuzińska**, **Wojciech Żukowski**, **Iwona Tessarowicz** czy **Marek Kątny**.

Opowieści o życiu i twórczości pisarzy wykorzystywane były w nauczaniu od dawna. Ich celem było przybliżenie uczniom wybitnych osób. Stanowiły także ważną pomoc dla nauczycieli i wychowawców w środowisku pozaszkolnym.

W obecnych czasach, w zalewie bajecznie kolorowej, acz nie zawsze wartościowej książki, prezentowana seria nie ma łatwej drogi do odbiorcy. Winna być jednak kontynuowana zgodnie z zapowiedziami Wydawnictwa, ponieważ stanowi cenne uzupełnienie wiedzy o poczytnych pisarzach i ich twórczości, wnosi świeże spojrzenie na problemy literatury dziecięco-młodzieżowej.

Zaprezentowane powyżej pozycje książkowe można nabywać także bezpośrednio w Wydawnictwie WSP TWP, ul. Pandy 13, 02-202 Warszawa, tel. (0-22) 823-66-23 wew. 117; fax (0-22) 823-66-69; e-mail: wydawnictwo@it.com.pl, http://www.it.pl/wspwtw

**IZABELA KIEŁTYK-ZABOROWSKA
EWA WITCZAK**

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

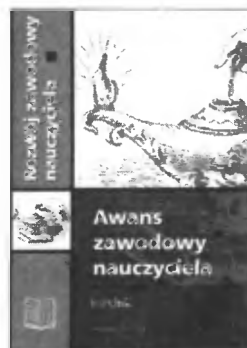
Wojciech J. Podgórski: *Poeci na tułaczce*. W kręgu autorów Oficyny Nicejskiej Samuela Tyszkiewicza 1940-1947. Warszawa: Wydaw. SBP, 2002 – 278 s.; 16 tab.; ilustr.

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich konsekwentnie poszerza swój profil wydawniczy, adresując nowe publikacje nie tylko do szerokiego kręgu bibliotekarzy, ale również księgoznawców i literaturoznawców. Właśnie do tych dwóch profesji skierowana jest niniejsza pozycja. Przedmiotem rozważań autora – prof. Wojciecha J. Podgórskiego jest działalność drukarska Samuela Fryderyka Tyszkiewicza w Nicei w latach 1940-1947 oraz kontakty i przyjaźnie typografa i bibliofila polskiego z pisarzami, których książki zostały opublikowane w Oficynie Nicejskiej. Właśnie w Nicei powstała unikatowa i wysoko oceniana seria poetycka, prezentująca utwory poetów emigracyjnych. Na treść tej pasjonującej pozycji składa się 14 szkiców omawiających sylwetki „grupy Tyszkiewicza”, poczynając od biogramu poświęconego „prezesowi honorowemu Klubu poetów tułaczy” – Samuelowi Tyszkiewiczowi, poprzez teksty dotyczące m.in. życia i działalności Kazimierza Wierzyńskiego, Józefa Łobodowskiego, Jana Gozdawy-Małęczyńskiego, Jerzego Paczkowskiego, Władysława Pelca, Aleksandra Janty, do rozdziału poświęconego Janinie i Wacławowi Zyndram-Kościółkowski. Książka uzupełniona jest aneksem zawierającym korespondencję S. Tyszkiewicza, bibliografią, indeksem nazw osobowych, spisem ilustracji. Książka prezentuje czytelnikowi bogaty i udokumentowany źródłowo materiał faktograficzny opatrzone licznymi ilustracjami czarno-białymi i kolorowymi. Pozycja jest ważnym przyczynkiem uzupełniającym wiedzę z zakresu historii literatury i dziejów książki.

M. Pomianowska, M. Sielatycki, E. Totwińska-Królikowska: *Awans zawodowy nauczyciela. Poradnik*. Warszawa: CODN, 2002 – 200 s. «Rozwój zawodowy nauczyciela».

Drugie, poprawione i uzupełnione wydanie poradnika dotyczącego systemu awansu zawodowego nauczycieli. Podane w książce informacje są oparte na zaktualizowanych dokumentach prawa oświatowego. Poradnik składa się z 9 części. W pierwszych pięciu rozdziałach autorzy przedstawili procedurę awansu z uwzględnieniem kolejnych stopni awansu oraz funkcji pełnionych w szkole. W rozdziale 5 omówiono obowiązki dyrektora jako pracodawcy awansującego nauczyciela. Rozdział 6 zawiera tabele, wykresy, harmonogramy – ilustrujące system awansu zawodowego. W rozdziale 7 czytelnik poradnika znajdzie dokumenty prawa oświatowego dotyczące awansu. Ostatnia część książki to literatura przedmiotu. Publikacja adresowana jest do nauczycieli, opiekunów stażu, dyrektorów szkół i placówek oraz pracowników systemu doskonalenia nauczycieli, nadzoru pedagogicznego, samorządu terytorialnego.

Literatura – piśmiennosc – biblioteki. VIII Forum Czytelnicze. Kielce 27-30 maja 2001. Warszawa: Polskie Towarzystwo Czytelnicze, 2002 – 204 s.; il. Polskie Towarzystwo Czytelnicze. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach.

Publikacja obejmuje 11 materiałów z VIII Forum Czytelniczego w Cedyńce k. Kielc, usystematyzowanych w dwóch blokach tematycznych: 1) Literatura i jej społeczne znaczenie i 2) Samorządy – państwo – biblioteki. Opracowania pierwszej części poruszają problem zmienności struktur w społeczeństwie polskim w XIX i XX w. i ich oddziaływanie na współczesną literaturę, której celem jest osadzenie jednostki w przeszłości, zmniejszenie poczucia obcości w otaczającej rzeczywistości. Drugi blok tematyczny dotyczy funkcjonowania bibliotek: teraz i w przeszłości. Na uwagę zasługują referaty: prof. J. Kochanowicza „Państwo opiekuńcze w gospodarce rynkowej”, prof. J. Kołodziejkiej „Państwo opiekuńcze – gospodarka rynkowa – biblioteki”, dr. A. Nocunia „Jak rozmawiać z władzami lokalnymi”, mgr Barbary Budzyńskiej i mgr Małgorzaty Jezierskiej „Komu potrzebne są biblioteki powiatowe”. Kolejny tom referatów z Cedyńce stanowi wartościową lekturę dla bibliotekarzy zainteresowanych uwarunkowaniami społecznymi biblioteki publicznej.

JADWIGA CHRUSCIŃSKA

BOGDAN KLUKOWSKI

Co wyczyniają Niemcy (i Polacy)

Kilka miesięcy temu powszechne poruszenie w Niemczech wywołał znany pisarz Martin Walser, autor nowej powieści *Śmierć krytyka*. Nie byłoby w tym wydarzeniu nic nadzwyczajnego, gdyby po tym uderzeniu w stół nie odezwało się za dużo nożyc. Ale odezwały się i to jak na komendę. Oczywiście pierwszym był znany Państwu krytyk niemiecki i zarazem polski Żyd Marcel Reich-Ranicki. Po jego krytycznej i osobistej wypowiedzi posypały się zarówno głosy oburzenia jak i poparcia, jedni proponowali wstrzymać druk książki, inni uważali, że powinna się ona ukazać.

Można bez większego błędu przypuszczać, że tego typu zachowania mają wyraźne cele marketingowe. Chodzi wszak o to, by zanim skazana na sukces książka się ukáže, rozbudzić nią tak duże zainteresowanie, by stała się bestsellerem, a więc chodzi o to, by znalazła jak najwięcej nabywców. Zresztą Ranicki uchodzi za mistrza w tej dziedzinie i wykorzystuje swoją pozycję papieża krytyki do granic możliwości.

Można tylko Niemcom pozazdrościć, że niewinna w końcu fabuła książki Walsera, opowiadającego o domniemanej śmierci krytyka w czasach nam współczesnych, posłużyła do ogólnonarodowej dyskusji o dopuszczalności mówienia krytycznie o Żydach, którzy przeszli przez piekło warszawskiego getta (co było rzeczywistym udziałem Reicha-Ranickiego) w lekkiej w końcu formie powieściowej. Martin Walser, zaledwie kilka lat młodszy od Ranickiego, należy w swoim kraju w ostatnich latach do grupy intelektualnych skandalistów, którzy nie chcą przestrzegać zasad politycznej poprawności i uważają, że Żydzi żyjący współcześnie, mimo współzucia dla przeszłości narodu w czasie holocaustu, mogą być poddani takiemu samemu osądowi, jak wszystkie inne nacje. Oczywiście że nie mieści się to w standardach przyjętych powszechnie, szczególnie w Niemczech, których kolejne pokolenia rozliczają się na swój sposób z nazistowską przeszłością.

Jeśli popatrzeć na sprawę spokojnie, to okaże się, że te wszystkie zabiegi i zachowania są usprawiedliwioną literacką zemstą na wszechwładnym krytyku, który rozdawał razy i pochwały prozaikom i poetom niemieckim przez ostatnich czterdzieści lat, nie wyłączając Güntera Grassa. Ale żeby sprawę dało się nagłośnić, włączono do dyskusji temat, który można nazwać odpowiedzialnością Niemców za wojnę i za śmierć niemal wszystkich europejskich Żydów, którzy mieli tę nieostrożność znaleźć się na terenach krajów okupowanych.

To tak, jakby wypuścić z butelki jakiegoś dżina lub uruchomić w Polsce dyskusję o Jedwabnem. Tyle tylko, że w Niemczech skończyło się na kilkumiesięcznej dyskusji we wszystkich możliwych mediach i na sezonowej popularności powieści Walsera, która inaczej przeszłaby bez echa i została sprzedana w dziesięciotysięcznym nakładzie. A tak przez kilka miesięcy dmuchano w temat, co pozwoliło niezłe zarobić wydawcy i autorowi.

My oczywiście, znani z delikatności i zamiłowania do zachowań honorowych, zupełnie inaczej potraktowaliśmy Reicha-Ranickiego. Latem 2002 r. Instytut Pamięci Narodowej dopuścił niemieckiego dziennikarza do swojego archiwum i pozwolił pogrzebać w aktach krytyka literackiego z czasów tużpowojennych. I agorowska „Gazeta Wyborcza”, i springerowska „Die Welt”, a także polsko-springerowski „Newsweek Polska” opublikowały 12 sierpnia br. oczywiście obszerny reportaż z tych poszukiwań. Ale trzeba powiedzieć, że w Niemczech pies z kulawą nogą nie przyjął tych rewelacji za istotne, gdyż o swojej działalności w strukturach polskiego MSZ i MBP Ranicki napisał w swojej biografii, a jeszcze wcześniej odnotowały ten fakt z kronikarskiego obowiązku niemieckie media.

Widać inny naród, ci Niemcy, którzy nie chcieli podjąć tak atrakcyjnego w naszym mniemaniu tematu. Wytłumaczenie jest proste: u nich okazją do dyskusji jest dzieło literackie, które w ten sposób można wprowadzić na listy bestsellerów. U nas próbuje się wykorzystywać materiały agenturalne do wszystkich możliwych celów. Cóż na różnica poziomów! Tam przy pomocy dyskusji autorów z krytykami mówi się przy okazji o ważnych sprawach i tematach zaliczanych często do tzw. tabu, u nas opluwa się człowieka tylko dlatego, że los i zdrowie pozwoliły mu dożyć sędziwego wieku.

W Niemczech znany tygodnik informacyjny „Focus” zamieścił kolorowy rysunek, ukazujący zmagania dwóch walecznych starców (Walsera i Ranickiego), z których jeden, prozaik, trzyma w rękę nie żbójceki nóż lecz gustowne wieczne pióro. Czterdziestoletni dorobek Ranickiego okazał się ważniejszy od próby skierowania zainteresowań czytelników niemieckich na niekompletne i zbutwiałe archiwalia. Niech pointą tego tekstu będzie informacja, że po tych wszystkich bojach i przebojach Marcel Reich-Ranicki otrzymał w lipcu doktorat honorowy jednego z niemieckich uniwersytetów, a w końcu sierpnia prestiżową nagrodę Goethego miasta Frankfurtu w postaci 50 tys. euro. Nagrodę tę otrzymali wcześniej m.in. Tomasz Mann i Siegfried Lenz. Martin Walser nie tylko został autorem bestselleru lecz otrzymał nagrodę krytyki w formie 99 butelek wina i specjalnego wydania dzieł Heinego, ustanowioną po raz pierwszy przez jedno z wydawnictw i wręczaną podczas targów książki we Frankfurcie. ■

BIULETYN Główniej Biblioteki Lekarskiej

„Biuletyn Główniej Biblioteki Lekarskiej” wydawany jest dwa razy do roku. Jest czasopismem skierowanym do bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej związanych głównie z bibliotekarstwem medycznym.

Tytuł znany jest od 1952 r., jednak jego treść na przestrzeni lat ulegała zmianie. Początkowo zamieszczano w nim informacje o nabytkach GBL, z czasem coraz ważniejsze miejsce zaczęły zajmować publikacje o różnicowanej tematyce. Przez lata istniał w „Biuletynie” dział *Krytyka lekarska*, znaczną część stanowiły artykuły z dziedziny historii i biografii.

Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych – to obecnie główny temat przewijający się na stronach „Biuletynu” (podobnie jak i w innych czasopismach bibliotekarskich).

Niektóre z numerów czasopisma prezentują materiały z konferencji bibliotek medycznych, na których rozważane są w ostatnich latach problemy związane przede wszystkim z automatyzacją, dostępem do baz danych czy budową rozległych sieci informatycznych.

Treść ostatnio wydanego numeru – to prezentacje i referaty z XX Konferencji Bibliotek Medycznych, która odbyła się w Szczecinie pod hasłem „Elektroniczne systemy dystrybucji dokumentów. Umowy konsorcjalne. Współpraca bibliotek w zakresie wymiany dokumentów”.

Wśród autorów artykułów prezentowanych w „Biuletynie” wskazać można nie tylko osoby powiązane ściśle z bibliotekarstwem, ale też np. fachowców zajmujących się tworzeniem i wdrażaniem systemów informatycznych. Często można znaleźć w nim teksty autorów zagranicznych.

Należy wziąć pod uwagę fakt, że śledząc postępy komputeryzacji nie można zapomnieć o innych problemach rozwoju współczesnego bibliotekarstwa, stąd planowanie poszerzenia tematyki czasopisma o zagadnienia będące „na czasie”: czytelnictwo

osób niewidomych, polityka informacyjna Unii Europejskiej, zagadnienia prawne i normalizacyjne. Dlatego czasopismo chętnie udostępnia swe łamy osobom spoza swego macierzystego środowiska.

„Biuletyn GBL” to również systematyczny zapis działalności polskiej sieci bibliotek medycznych. W działach *Sprawozdania* i *Kalendarium* można zapoznać się z ważniejszymi wydarzeniami z życia GBL lub bibliotek poszczególnych akademii medycznych.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że „Biuletyn” jest chętnie czytany również za granicą.

JACEK DROGOSZ

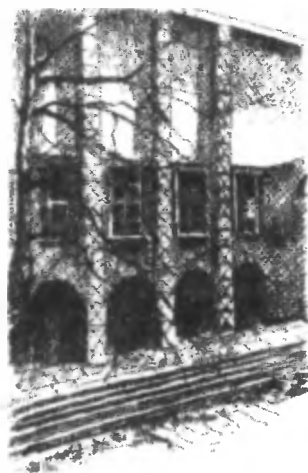
Biuletyn Główniej Biblioteki Lekarskiej. Organ Medycznych Bibliotek Naukowych. Redakcja: Edward Pigoń (red. nacz.), Jacek Drogosz (sekr. red.), Mirosława Kurpeta.

Adres Redakcji: Główna Biblioteka Lekarska, 00-791 Warszawa, ul. Chocimska 22, tel. (22) 848-56-37, e-mail: wydaw@gbl.waw.pl

95 lat działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie

Dnia 21.10.2002 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie obchodziła jubileusz 95-lecia swojej działalności. Dzieje szacownej ksiąźnicy przedstawiono w formie kalendarium obejmującego lata 1907-2002. Jubileuszowi Biblioteki towarzyszyły ekspozycje: „Najpiękniejsze książki świata”. Dorobek edytorski Wydawnictwa Artystycznego Urszuli Kurtyak i Edwarda Leya; Wydawnictwa Biblioteki z 2002 r. („Biblioteka Lubelszczyzny 1998-1999”, „Bibliotekarz Lubelski” 2002) oraz publikacje wydane w koedycji z Wydawnictwem UMCS (S. Z. Sierpiński: *Obraz miasta Lublina*, W. Pazura: *Katalog czasopism niezależnych 1976-1990 Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego*; Wystawa „Biblioteka im. H. Łopacińskiego 1907-2002”.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego obejmuje opieką merytoryczną 636 samorządowych bibliotek publicznych województwa lubelskiego (w tym 16 bibliotek powiatowych). Udziela im pomocy metodycznej i szkoleniowej. 80% placówek bibliotecznych województwa znajduje się na wsi. Czytelnikami bibliotek publicznych jest 20% ludności naszego województwa. Zbiory Biblioteki liczą 360 000 jednostek (wydawnictwa zwarte, ciągłe, zbiory specjalne). Wypożyczalnia WBP im. H. Łopacińskiego obsługuje rocznie ponad 10 000 czytelników, czytelnie Biblioteki rocznie obsługują 6000 czytelników. Działalność naukowa Książnicy – od początku jej istnienia – koncentruje się na pracach naukowo-badawczych (m.in. z zakresu czytelnictwa i funkcjonowania bibliotek publicznych), wyspecjalizowanej działalności informacyjno-bibliograficznej. Biblioteka corocznie publikuje kilka wydawnictw zwartych. Jest wydawcą dwóch czasopism (w tym jednego o charakterze naukowym).

Filie biblioteczne też obchodzą rocznice

Obchody jubileuszu obydwu wałbrzyskich bibliotek stały się pretekstem do uroczystego spotkania wieloletnich czytelników, przedstawicieli instytucji oświatowych i samorządowych współpracujących z bibliotekami oraz jej dyrekcji i pracowników. Nie zabrakło również najmłodszych czytelników, którzy w tym dniu z niecierpliwością czekali na rozstrzygnięcie dwóch konkursów ogłoszonych w związku z jubileuszem.

W ponad pięćdziesięcioletniej historii wałbrzyskiej księżnicy, biblioteki na Starym Zdroju należą do jednych z najstarszych. Zaczęciem pierwszej z nich (biblioteki dla dorosłych) stała się prywatna kolekcja 2117 wol. zakupiona w 1948 r. (udostępniona czytelnikom w 1950 r.). Ponadto na początkowe zbiory złożyły się także książki wydzielone z biblioteki centralnej oraz dary od czytelników – przy zapisie ofiarowywali oni bibliotecze od kilku do kilkunastu nawet książek, aby w ten sposób powiększyć skromny księgozbiór. Pierwszymi bibliotekarkami w dzielnicy Stary Zdrój były: Amalia Pająk i Monika Babiaryz. Natomiast środowisko pierwszych czytelników biblioteki rekrutowało się przede wszystkim ze środowiska robotniczego. Minęły już bowiem czasy kiedy Stary Zdrój szczycił się sławą uzdrowiska. W pierwszych powojennych latach zamieszkiwali tę dzielnicę przede wszystkim pracownicy istniejących w pobliżu potężnych zakładów takich jak: Huta Karol (zał. w 1820 r.), Fabryka Porcelany Stołowej (zał. w 1845 r.), Huta Szkła Lustrzanego (zał. w 1868 r.), czy Zakład Kalkomanii, w ówczesnych latach jedyny w kraju.

Już w pierwszym roku działalności biblioteki liczba czytelników wyniosła ok. 400 osób. Na przestrzeni lat ta liczba stale wzrastała, choć nie można było ustrzec się od drobnych spadków i wahań. Powodem takich sytuacji było np. oddanie do użytku osiedli Piaskowa Góra i Podzamcze, kiedy to następowały migracje ludności wewnątrz miasta. Spadki czytelnictwa spowodowane były też okresowymi zamknięciami obu bibliotek na czas koniecznych remontów.

Modernizowano lokale biblioteczne w zakresie wymiany systemów grzewczych, wymiany oświetlenia oraz odnawiano ściany. Stale pomnażający się księgozbiór wymagał także zmian organizacyjnych biblioteki. Początkowo wydzielono tylko księgozbiór dziecięcy i młodzieżowy, tworząc Oddział Dziecięcy (1960 r.). W 1982 r. biblioteka dla dzieci zyskała samodzielny lokal – 51 m², by w 1996 r. po adaptacji pomieszczeń, w których kiedyś znajdował się dział zbiorów audiowizualnych, zaistnieć w

swym obecnym kształcie (102 m²) – przestronnej wypożyczalni, czytelni i kąjaka do gier i zabaw.

Po wyprowadzce biblioteki dziecięcej, powierzchnia biblioteki dla dorosłych powiększyła się. Dzięki temu można było lepiej zaaranżować wnętrze, tak by sprzyjały one potrzebom bibliotecznym. Lepiej rozplanowano układ stale rozrastającego się księgozbioru (dziś obie biblioteki liczą łącznie ponad 32 tys. książek), wydzielono miejsca czytelniarne oraz kąjick do czytania prasy. Zadbano także o estetykę wnętrza przez montaż obniżonego sufitu, nowoczesnego oświetlenia oraz pionowych żaluzji.

Na przestrzeni lat modernizowano nie tylko lokale biblioteczne. Diametralnie zmieniły się metody pracy. Bibliotekarze nie muszą już poświęcać tak dużej ilości czasu jak niegdyś podstawowym czynnościom związanym z zakupem oraz opracowaniem formalnym i rzeczowym zbiorów, gdyż czynności te wykonuje Dział Opracowania i Gromadzenia Zbiorów instytucji macierzystej czyli Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wałbrzychu. Dzięki temu bibliotekarze mają więcej czasu na pracę z czytelnikiem.

W bibliotekach na Starym Zdroju zawsze wiele się działo. Można się o tym przekonać sięgając wstec do dokumentacji bibliotecznej. Grube teczki ze sprawozdaniami opisowymi mówią same za siebie. Na przestrzeni minionych lat przetestowano chyba wszelkie możliwe formy pracy z czytelnikami zarówno dorosłymi, jak i młodzieżą oraz dziećmi – bibliotekarki pracujące w obu bibliotekach prowadziły różnego rodzaju konkursy, wystawy, zajęcia plastyczne, wycieczki oraz imprezy okolicznościowe takie jak np. dni oświaty, książki i prasy. Wydawałoby się zatem, że obecnie, kiedy procesy biblioteczne zostały zmodernizowane, praca bibliotekarza powinna stać się łatwiejsza – niestety tak nie jest. Zmieniająca się rzeczywistość i konkurencyjność mediów zmuszają bibliotekarzy do dużych wysiłków w propagowaniu kultury czytelniczej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Od czytelników, zwłaszcza aktywnych, zależy byt biblioteki, dlatego pozyskanie ich jak największej liczby jest teraz dla każdego bibliotekarza zadaniem priorytetowym.

I tak od wielu już lat biblioteka dla dorosłych, kierowana przez Danutę Nowicką – bibliotekarkę z dużym doświadczeniem zawodowym, prowadzi Koło Przyjaciół Biblioteki, które zrzesza dorosłych czytelników, którym los biblioteki i jej sytuacja materialna nie są obojętne. Należy tu wspomnieć, że w ubiegłym roku Koło zebrało ponad 1000 zł składek, co w nie najbogatszej dzielnicy jest sumą dość znaczną – znaczną w ogóle w Wałbrzychu (II miejsce ze wszystkich bibliotek filialnych). Poza tym

Kierownik biblioteki dla dorosłych, Danuta Nowicka z wieletnimi czytelnikami

dorośli czytelnicy chętnie ofiarowują dary dla biblioteki w postaci książek.

W celu propagowania kultury czytelniczej wśród dzieci i młodzieży biblioteka dziecięca stale współpracuje z instytucjami oświatowymi (szkoły, przedszkola) oraz organami samorządowymi, takimi jak Rada Wspólnoty Samorządowej „Stary Zdrój”, oraz osobami prywatnymi (Anna Klassen-Huszcz, z wykształcenia plastyk, która nieodpłatnie prowadzi z dziećmi zajęcia plastyczne). W ostatnich latach właśnie dzięki ich pomocy udało się przeprowadzić kilka większych imprez, jak np. konkursy literackie – mitologiczny oraz o Hansie Chrystianie Andersen, Aukcję Sztuki Dziecięcej, która pozwoliła na uzyskanie środków na zakup materiałów plastycznych. Biblioteka włączała się również w organizację dzielnicowego Festynu z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka.

Ostatnie osiągnięcia, którymi może się pochwalić biblioteka dla dzieci to konkurs międzyszkolny nt. twórczości Jana Brzechwy oraz dwa konkursy zorganizowane właśnie w związku z jubileuszem – plastyczny „Ex libris” i literacki „Biblioteka moich marzeń”, do których Rada Wspólnoty Samorządowej „Stary Zdrój” ufundowała nagrody książkowe. W obu konkursach brały udział dzieci z Publicznych Szkół Podstawowych nr 22 i 30 oraz Państwowego Gimnazjum nr 2, zlokalizowanych w tej samej dzielnicy co biblioteka. Wstępne eliminacje do obu konkursów przeprowadzone zostały w szkołach, przez współpracujących z biblioteką nauczycieli polonistów i plastyków. Z oceną projektów ekslibrisów jury konkursowe nie miało większych problemów, ponieważ prace były starannie przygotowane pod względem technicznym oraz zawierały wszystkie niezbędne cechy ekslibrisu. Dzieci w wieku szkolnym posiadają łatwość wypowiedzenia się w formie plastycznej, dlatego zgromadzone prace cechowała różnorodność zarówno użytych technik, jak i pomysłów na logo Biblioteki.

Na konkurs literacki napłynęło nieco mniej prac, jednak trudniej było je ocenić. Sam temat konkursu – „Biblioteka moich marzeń” – kierunkował dzieci, żyjące w świecie nasyconym mediami, do pusz-

czenia wodzy fantazji w określonej stronie. Dlatego też przeważały wizje biblioteki wyposażonej we wszystkie nowinki techniczne, począwszy od komputerów oczywiście wyposażonych w Internet, kart magnetycznych dla czytelników (a nawet ich identyfikację poprzez kamery) do specjalnych systemów informacyjnych pokazujących czytelnikom drogę do konkretnej książki, lub płyty CD-ROM, która ma ją zastąpić. Nie zabrakło jednak również prac, w których książka może zaistnieć w swej tradycyjnej formie w przepięknym i nobilitującym ją otoczeniu. Za najciekawszą jury konkursowe uznało pracę właśnie tego rodzaju autorstwa Joanny Joachimskiej (kl. VI a, PSP nr 30), która pisze: *Biblioteka moich marzeń różni się od dzisiejszych bibliotek. Nie wyobrażam sobie mojej wyśniewanej biblioteki, aby była nowoczesną. Wyobraźnia podsuwa mi obraz starego gmachu z prawym i lewym skrzydłem. Budynek jest ogromny i imponujący, zbudowany z czerwonej cegły. Nie jest odrapany ani oszpecony niezrozumia-*

Autorka artykułu wręcza nagrodę laureatce konkursu literackiego „Biblioteka moich marzeń” Joannie Joachimskiej
Fot. Elżbieta Kwiatkowska-Wyrwisz

łymi napisami. Bibliotekę otacza zadbany park z laweczkami [...] wewnątrz ściany wyłożone są dębową boazerią, regały po brzegi wypełnione pozółtkłymi książkami, że ma się ochotę wejść tam i czytać do upadłego. [...] bardzo ważna jest atmosfera panująca w bibliotece. Musi tam panować porządek i spokój. [...] czytanie wartościowych książek wzbogaca wyobraźnię, kształtuje osobowość, słowem książka jest pokarmem dla duszy. Pocięszający dla bibliotekarzy jest fakt, że dzieci potrafią znaleźć w lekturze nie tylko źródło rozrywki lecz także rozwoju własnej osobowości. Jest to bardzo budujące, zwłaszcza że

lektura jednej z prac konkursowych przyniosła zdumiewające, chociaż analizując czytelnictwo dzieci i młodzieży w Polsce w ostatnich latach, być może niepokojąco prawdziwe stwierdzenie, iż *czytanie książek wychodzi z mody*. Prace konkursowe przyniosły ponadto wiele cennych i możliwych do realizacji wskazówek dotyczących codziennej pracy bibliotekarzy. Dzięki konkursowi mogliśmy poznać oczekiwania dzieci nie tylko co do proponowanej przez bibliotekę lektury, ale także do oferowanych przez nią form pracy z czytelnikiem.

Pracą bibliotekarza jest także codzienny kontakt z czytelnikiem, cierpliwość, której trzeba mieć w tym zawodzie wiele, staranie się o poprawne kontakty z ludźmi. Mamy więc nadzieję, że współpracując z instytucjami, które traktują bibliotekę poważnie uda nam się zrealizować jeszcze wiele atrakcyjnych dla czytelników przedsięwzięć.

ANNA PIETRASZEK

Kierownik Filii nr 3
Powiatowej Biblioteki Publicznej w Wałbrzychu

Nietypowa biblioteka

W *Informatorze Biblioteki w Polsce w zeszycie* zatytułowanym *Radom województwo* (Warszawa 1995) pod poz. 194 zapisana jest Biblioteka Parafialna przy parafii Matki Bożej Miłosierdzia w Radomiu, która w dniu 20 października 2002 r. zakończyła szesnasty rok pracy. Niemal od początku placówka postawiła sobie wysokie wymagania. Jest przecież prowadzona przez emerytowaną już bibliotekarkę z radomskiej Biblioteki Publicznej, charytatywnie, bo dopiero w ostatnich latach modne stało się słowo „wolontariat”. 14 lat temu zgłosiła się do współpracy emerytowana nauczycielka – Zdzisława Kozera. Systematycznością, która jest połową sukcesu, placówka zdobyła sobie uznanie i czytelników i księdza proboszcza. A nie działa na pustyni kulturalnej. W pobliżu znajdują się dwie duże filie Miejskiej Biblioteki Publicznej: dla dorosłych, z czytelnią oraz dla dzieci, obsługujące rocznie ok. 3000 czytelników. Z biblioteki parafialnej korzysta rocznie ok. 500 osób. Nie jesteśmy dla siebie konkurencją, a w pewnym sensie uzupełniamy się. Parafialna gromadzi dużo literatury religijnej, chociaż nie stroni od innych książek. W pierwszych latach działania oferowała (zaufanym) czytelnikom literaturę o Katyniu oraz *Zapiski więzienne* kardynała Wyszyńskiego, z oczywistych względów nieosiągalne w bibliotekach publicznych. Teraz też nawzajem odsyłamy do siebie czytelników poszukujących określonej literatury. W związku z tym, że w Radomiu działa filia Uniwersytetu im. Kardynała Wyszyńskiego, wielu katechetów zdobywa wiedzę zaocznie, dlatego biblioteka parafialna jest niekiedy „ostatnią deską ratunku” nie tylko dla parafian, ale i czytelników z całego miasta.

Każda biblioteka, mająca aspiracje dobrego służenia czytelnikom nie może żyć „życiem sępa”, nie może zaufać tylko darowiznom, dlatego i placówka parafialna stawia głównie na zakup. W przeciwieństwie do bibliotek publicznych, może kupować gdzie chce, niekoniecznie na rachunek. Oczywiście stara się nabywać pozycje jak najtaniej: bezpośrednio u wydawcy (na targach książki), drogą abonamentu lub systematycznej współpracy z edytorami. Bo

Biblioteka Parafialna finansuje się sama: na zakupy nowości zarabia prowadząc sprzedaż np. kart okolicznościowych, świątecznych, dewocjonalistów, kalendarzy, niekiedy książek. Towar nabywany przeważnie bezpośrednio u producenta, przy zastosowaniu konkurencyjnych cen w stosunku do innych sprzedawców, już przynosi wymierne korzyści.

Biblioteka działa w jednej z sal katechetycznych przy kościele. Przynosiła sobie wiele wspólnych cech z biblioteką publiczną: działa na podstawie regulaminu podpisanego przez księdza proboszcza, prowadzi inwentarz książek, katalogi (nawet tytułowy do całości zbiorów), klasyfikuje książki wg UKD, corocznie rejestruje czytelników (z zachowaniem stałych numerów czytelników, co wymaga nieco trudu, ale przynosi oczywiste korzyści), prowadzi codzienną statystykę. Nawet podstawowa część mebli bibliotecznych została odkupiona od radomskiej wówczas Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej dokonującej wymiany sprzętu. Inna sprawa, że stolarze zatrudnieni wtedy przy kościele parafialnym, przywrócili np. szafkom katalogowym blask dawnej młodości. Biblioteka może pozwolić sobie na to, aby oddać do zaprzyjaźnionego intrologatora podniszczone książki. Woluminy z uszytymi fachowo grzbietami (za niewielką opłatą, oczywiście bez żadnego rachunku) już nie odstraszą czytelnika swoim wyglądem. Ponadto biblioteka szuka w miarę taniej, o odpowiedniej grubości folii ogrodniczej. Książki obłożone we własnym zakresie, zgrane zwyczajnym żelazkiem, są naprawdę eleganckie, kolorowe. I może dlatego tak chętnie wypożyczane.

Swego rodzaju satysfakcją jest to, że w 1997 r. w pracy magisterskiej pisanej na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nt. *Działalność charytatywna w Parafii Matki Bożej Miłosierdzia w Radomiu w latach 1934-1996* był fragment poświęcony Bibliotece Parafialnej. Podstawowym materiałem do tego opracowania była kronika placówki. To też jeden z nawyków wyniesionych z biblioteki publicznej.

Biblioteka Parafialna, jak każda tego rodzaju placówka, wymaga zaangażowania, systematycznej

pracy, poświęcenia swojego wolnego czasu. A jeśli w dodatku jest ona podejmowana bez wynagrodzenia, może budzić wyrazy przynajmniej zdziwienia: „Jak im tak chce się pracować?” Ale tylko bibliotekarz, który poświęcił wiele lat pracy w jednym miejscu potrafi zrozumieć jaką radość sprawia „wrośnięcie w środowisko”, sympatia i zaufanie czytelników, zadowolenie i duma księdza proboszcza, który niezwykle chętnie prowadzi do biblioteki swoich, nierzadko zagranicznych, gości. Czy tej radości doświadczylibyśmy, gdybyśmy chciały „odpoczywać w domu?” Czy to można kupić za pieniądze? My nawet nie bardzo mamy czas na chorowanie, chociaż zdrowie „zacina się” po czterdziestce.

Nasz „jubileuszowy” rok pracy: 2001. W ciągu roku wpisano do inwentarza książek 300 nowych pozycji. W tej liczbie jest zakup 236 tomów na sumę 3254,76 zł. W dniu 31 grudnia 2001 r. księgozbiór liczył 8120 tomów. Ponadto biblioteka od dwóch lat gromadzi „książki mówione” – nagrane na taśmach

magnetofonowych i posiada własnych 56 tytułów na 530 kasetach. W ciągu roku przybyło 11 tytułów (157 kaset). Biblioteka udostępnia także taśmy wypożyczone z Miejskiej Biblioteki Publicznej na zasadzie punktu bibliotecznego i oferuje czytelnikom ponad 100 tytułów.

W ciągu roku z Biblioteki Parafialnej korzystało 473 czytelników. Wypożyczyli oni 7947 książek i czasopism oraz 372 kasyety wideo o tematyce religijnej. Na miejscu w bibliotece 59 czytelników skorzystało z 59 tomów (encyklopedie, informatory, zbiory wierszy okolicznościowych i in.), udzielono 84 ważniejszych informacji. Czytelnicy biblioteki to w 60% osoby dorosłe. Dzieci i młodzież przychodzą najczęściej po lektury szkolne. Czytelnicy niekiedy składają dobrowolne ofiary na zakup nowych książek. W ciągu roku do puszek w bibliotece złożono 233,75 zł.

MARIA KOŚMIŃSKA-WOJTOWICZ

Mała żoliborska bibliomania

Pisać o tym, że książka jest wartością nieprzemijającą, najważniejszym źródłem wiedzy – wydaje się być truizmem. A jednak tę oczywistą prawdę trzeba stałe przypominać i wskazywać drogę do jej osiągnięcia.

Jest w Warszawie na Żoliborzu przy ul. Sułkowskiego 26 biblioteka, która nosi imię pisarki dziecięcej i młodzieżowej Haliny Rudnickiej. Imię to zobowiązuje, a w dodatku „wzmocnia” Bibliotekę imię drugiej pisarki, której książki znane są wielu pokoleniom dzieci i młodzieży – Janiny Porazińskiej.

Halina Rudnicka i Janina Porazińska mieszkały w jednym domu – dla utrwalenia w pamięci czytelników tego faktu – autorka *Uczniów Spartakusa* (H. R.) ma swój gabinet pamięci, a autorka wiersza *Na Wojtusia z popielnika...* (J. P.) swój kąciok – szafę z pamiątkami i książkami. Obie pisarki na domu, w którym mieszkały, mają wmurowane tablice pamiątkowe mówiące o tym fakcie.

Dużo uwagi w Bibliotece przy ul. Sułkowskiego poświęca się pracy z najmłodszym czytelnikiem. Co miesiąc organizowane są konkursy czytania dla najmłodszych, pod nazwą „Kto jest najlepszym czytelnikiem przedszkolakiem?” Udział biorą głównie dzieci z pobliskiego Przedszkola nr 212 na Żoliborzu. Zwycięzcy bijący rekord w czytaniu zwykle przeczytają kilkadziesiąt książek w miesiącu (zwyciężczyni w lutym przeczytała 51 książek), mniej aktywni – ok. dwudziestu. Zwykle w takim konkursie bierze udział ponad dwadzieścioro dzieci.

Konkursy i nagrody książkowe zachęcają dzieci do odwiedzania biblioteki, w której prócz wypożyczenia książek do domu, można posłuchać bajek czytanych przez panie bibliotekarki. Trzeba później „udowodnić”, że zrozumiało się książkę, uruchomić

wyobraźnię i opowiedzieć treść bajki, np. kolorowymi rysunkami na papierze lub za pomocą plasteliny rzeźbiąc różne postacie lub przedmioty, o których była mowa w książce. Najciekawsze prace są wystawiane na specjalnych tablicach do oglądania przez odwiedzających bibliotekę. Niektóre z nich sfotografowałam. Pierwsza to „Jeden dzień w życiu patronki naszej Biblioteki – Haliny Rudnickiej”. Do wykonania prac wykorzystano następujące książki: H. Rudnicka: *Uczniowie Spartakusa*, *Zielona rakietka*, *Za siódmym progiem*. *Chłopcy ze Starówki*, B. Bagnall: *Jak rysować i malować*, P. Beasant i in.: *Szkola rysowania i malowania*. Dzieci opatrzyły rysunki następującymi podpisami: „Dostaje kwiaty od dzieci”, „Pisze list”, „Myśli nad nową książką”, „Szuka książki”.

Planowane tematy zajęć plastycznych:

1. Projektowanie strony tytułowej znanych i lubianych książek.
2. Wyrażenie i przedstawienie zjawisk fantastycznych „Taniec słońca z chmurami”.
3. Plastyczne przedstawienie odczuć (po obejrzeniu zdjęć dotyczących ginącej architektury).
4. Kształtowanie postaci ludzkiej i zwierzęcej w bryle modelowej.
5. Sceny i przedmioty w otoczeniu – „Dom mojej babci”.
6. Zaprojektowanie z papieru „Kwiątek dla mamy”.
7. Prezentacja tematu „Krzyk drzew”.
8. Wykonanie pracy przestrzennej „Biedronka na listku”.
9. Co można zrobić z figur geometrycznych?
10. Tworzenie z pasków papieru dynamicznej kompozycji pt. „Wzburzone morze”.

Drugi temat to „Wesołe nutki” i tu wykorzystano następujące książki: J. Ekiert: *500 zagadek muzycznych*, M. Komorowska: *Zaproszenie do muzyki*, J. W. Pankowie: *Relaks z muzyką*; A. Klonów: *Tam, gdzie mieszka muzyka*.

Przy temacie „Ginąca architektura” dzieci zapoznaly się z albumami: W. Piwkowski: *Nieborów*; S. Franaszek: *Wawel*; M. Kwiatkowski: *Łazienki*.

Biblioteka to radosne miejsce spotkań najmłodszych żoliborzan. Mówi o tym, nie tylko statystyka, ale i atmosfera, którą wyczuwa się na co dzień. Jest tu ładnie, kolorowo i przyjaźnie. Można chyba stwierdzić, że pozyskane dla książki dzieci, zostaną jej wierne i w dorosłym życiu.

ALDONA GAWECKA

Świat bibliotek

Wakacyjne wrażenia z praktyki bibliotecznej

Podczas tegorocznych wakacji miałam tygodniową praktykę w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bremie.

Jak to się zaczęło?

Jako że nie lubię się nudzić i tkwić długo w jednym miejscu, postanowiłam, że warto postarać się o to, by choć kilka dni praktyki odbyć tam, gdzie zamierzalam spędzić część wakacji.

Na początku dowiedziałam się, czy wybrana przeze mnie biblioteka w ogóle przyjmuje praktykantów. Okazało się, że tak. Wówczas wysłałam list z oficjalną prośbą oraz moimi danymi osobistymi. Bardzo się ucieszyłam, otrzymując odpowiedź e-mailem. Pozostało do uzgodnienia parę szczegółów, które to na szczęście szybko udało mi się wyjaśnić. Pełna obaw wyjechałam do Niemiec.

Biblioteka

Biblioteka, w której miałam praktykę, jest jedną z siedmiu dzielnicowych bibliotek Bremy – niemieckiego miasta liczącego ok. 700 tys. mieszkańców. Miejskie biblioteki publiczne w Bremie tworzą zorganizowaną sieć placówek. Oprócz wspomnianych bibliotek dzielnicowych do sieci tej wchodzi też: 9 bibliotek młodzieżowych i szkolnych, bibliobus, biblioteka centralna z biblioteką muzyczną i grafoteką, biblioteki szpitalne i in. Z bibliotek tych można korzystać na podstawie jednej karty bibliotecznej. Taką kartę posiada 12% mieszkańców Bremy. Rocznie odwiedza placówki biblioteczne 1,3 mln czytelników, wypożyczając średnio ok. 2,5 mln zbiorów. Każda z bibliotek miejskich specjalizuje się w udostępnianiu określonych zbiorów.

Po pierwszym kontakcie z pracownikami przyszła pora na poznanie działalności biblioteki. „Moja biblioteka” jest przestronna, widna, zlokalizowana na dwóch piętrach. Zarówno na jednym, jak i na drugim piętrze znajduje się punkt informacyjny. Górny poziom przeznaczony jest głównie dla dzieci i młodzieży, w tym jedno pomieszczenie – dla

małych dzieci. Mogą one rozrzucać książki, bawić się, itp. Książki, które tam znajdują się mają swoje miejsce na półkach pod określonymi tematami, np. *Indianie*. Z drugiego pomieszczenia korzystają klasy szkolne, odwiedzające bibliotekę. Przeprowadza się tu lekcje biblioteczne lub spotkania np. z autorami. Cała klasa raz na jakiś czas, w ramach zajęć przychodzi do biblioteki. Każdy uczeń może wypożyczyć książkę, płytę, kasetę itp., a każde wypożyczenie rejestruje się na karcie zbiorczej danej klasy.

Biblioteka nastawiona jest przede wszystkim na obsługę czytelników. Książki wabią kolorami, są nowe, można łatwo wypożyczyć bestsellery. W zbiorach bibliotecznych znajdują się: beletrystyka dla dorosłych, książki dla dzieci, poradniki, podręczniki i książki metodyczne dla szkół, publikacje fachowe, związane z różnymi zawodami, książki o charakterze rekreacyjnym.

W bibliotece najczęściej wypożycza się wszelkiego rodzaju powieści, zwłaszcza tych najnowszych oraz najbardziej popularnych i poczytnych autorów. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Młodzież bardzo często sięga po kasyety wideo (np. hity kinowe), płyty CD-ROM. Tych zbiorów jest w bibliotece ponad 10%; jest w czym wybierać. Liczba wypożyczanych zbiorów nie jest ograniczona. Tak więc cała rodzina, np. przed urlopem przyjeżdża samochodem pod bibliotekę, wybiera sobie książki (i nie tylko), następnie pakuje je do czerwonego koszyka, jak w sklepie.

Porównując znane mi polskie biblioteki publiczne zauważyłam kilka nowości:

■ Do biblioteki można przyjść, żeby skorzystać z Internetu, przy czym użytkowanie Internetu jest ograniczone czasowo w ciągu dnia oraz w ciągu tygodnia;

■ Wypożyczenie i zwrot książek odbywa się poprzez skanowanie. Jeśli książki nie przejdzie się skanerem, przy wyjściu przez bramki zapiszczy alarm;

■ Można zarezerwować książkę poprzez e-mail. Oczywiście, jak w każdej bibliotece należy przestrzegać terminów zwrotów. W przeciwnym razie płaci się karę.

■ Biblioteki publiczne Bremy pracują w sieci. Każda jest nastawiona na inny typ zbiorów. Jeśli ktoś poszukuje jakiejś książki i uda się do swojej najbliższej biblioteki i nie znajdzie jej tam, wówczas może poprosić, by żadaną pozycję sprowadzono z innej placówki. Jest to bardzo często praktykowane przez czytelników, a taka akcja trwa 2 dni.

Dzień w bibliobusie

Najbardziej zainteresowała mnie praca w bibliobusie. Z taką formą upowszechniania zbiorów spotkałam się po raz pierwszy. Bibliobus sprawdza się w działalności publicznych bibliotek niemieckich. Jest integralnie związany z magazynem, w którym mieści się 10 tys. zbiorów, w tym 30% to dokumenty audiowizualne. Obok magazynu znajduje się garaż, do którego wjeżdża bibliobus. Książki transportuje się bezpośrednio z magazynu do samochodu. Chodząc po magazynie nagle zorientowałam się, że jestem w bibliobusie. Bibliobus jest przestronny, nowy, estetycznie urządzone. Mieści się w nim 3000 książek, poustawianych na półkach. Bibliobus jeździ po mieście prawie codziennie. Ma określone miejsca postoju, do których zgodnie z rozkładem przyjeżdża raz na dwa tygodnie i stoi ok. 2 godzin. Gdy tylko nadchodzi właściwa godzina, widać schodzących się ludzi. Ustawiają się w kolejce, która na pewno nie kończy się w środku. Dwóch bibliotekarzy ma pełne ręce roboty. Cierpliwie odpowiadają na wszystkie pytania czytelników (a także i moje), powtarzają do kiedy można zatrzymać książki, rozdają karteczki z „rozkładem jazdy”. Tu nie ma komputerów. Zaznaczam na kartce każdą wypożyczoną i oddaną książkę. Potem odkładam te zwrócone na miejsce.

Jest wolny dostęp do półek i każdy z czytelników może wziąć co chce. Dzieci, które są największą grupą czytelniczą, najchętniej sięgają po *Harry'ego Pottera* i *Pokemony*. Bibliotekarze dyskretnie zerkają, czy ktoś nie przywłaszczył sobie jakieś pozycje.

Tydzień praktyki zawodowej to bardzo mało, a czas szybko zleciał. Wszyscy żegnali mnie bardzo serdecznie i zapraszali ponownie. Kto wie, może skorzystam?

DOMINIKA STĘPNIEWSKA

studentka III roku IINiSB UW

Wkrótce Nowy Rok 2003 – pamiętaj o prenumeracie „Poradnika Bibliotekarza”

Andrzejkowe obrzędy

Nawyk starannego przygotowywania się do wszelkich klasowych imprez starajmy się zaszczyć uczniom od czwartej klasy. Organizując klasowe „Mikołajki”, „Spotkanie oplatkowe”, „Dzień kobiet”, „Andrzejki”, pobudzajmy dzieci do aktywności tak, by przy okazji uczyły się odpowiedzialności i współpracy.

Warto zatem połączyć, tak eksponowany w roku szkolnym 2002/2003, aspekt wychowawczy klasowych imprez z edukacją polonistyczną, co zaowocuje ciekawą lekcją.

Ogniwa zajęć

I. Wyszukiwanie informacji na temat andrzejkowych obrzędów.

1. Przypomnienie uczniom sposobów poszukiwania informacji na podany temat.
2. Korzystanie z warsztatu informacyjnego biblioteki:
  - katalog alfabetyczny i rzeczowy,
  - księgozbiór podręczny i multimedialne pomoce naukowe,
  - czasopisma dostępne w bibliotece.
3. Gromadzenie w teczках wycinków prasowych itp. materiałów.
4. Ewentualnie inne źródła, np. multimedialne.

II. Sporządzenie skróconego opisu bibliograficznego przydatnych książek i opracowanie scenariusza imprezy.

III. Wybór konkursów, obrzędów, jakie będą przeprowadzone podczas zabawy andrzejkowej (podział obowiązków, wykonanie rekwizytów np. na godzinach do dyspozycji wychowawcy klasy).

IV. Zabawa klasowa.

V. Lekcja języka polskiego na podany niżej temat.

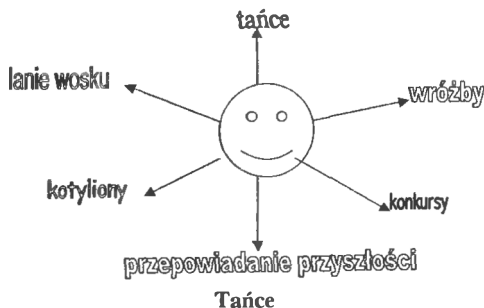
Temat: Andrzejkowe wróżby sprawdzianem naszych ortograficznych kompetencji.

1. Powieszenie na tablicy dwóch „andrzejkowych” plakatów.
2. Ustalenie, którą część zabawy dzieci uważają za najbardziej udaną.

3. Podział klasy na 6 zespołów po cztery osoby.

4. Rozdanie karteczek z zadaniami:

- wynotuj nazwy wszystkich akcesoriów – rekwizytów potrzebnych do przeprowadzenia konkursów i wróżb;
- wynotuj nazwy tańców wykonywanych i takich, których chciałbyś się nauczyć; kto z kim tańczył?
- kotyliony na zabawie przedstawiały kwiaty, wynotuj poprawnie ich nazwy i uporządkuj alfabetycznie;
- wymyśl przepowiednię na podstawie zachowanej figury woskowej, zwróć uwagę na styl i poprawną pisownię;
- poszukaj wyrażen i zwrotów związanych z zabawą andrzejkową, ułóż z nimi zdania;
- zgrupuj przymiotniki określające wyrazy tematycznie związane z wesołą zabawą.

Rodzaje .....

Jaką literą piszemy nazwy tańców? Kto z kim tańczył? Podaj formę rzeczownika własnego w odpowiednim przypadku.

mianownik		narzędnik
Przemek	z	Justyną
Łukasz	z	Różą

...itp. ćwiczenia utrwalające poprawne zapisywanie imion.

Przykłady kart pracy i sposoby ich wypełniania

Rekwizyt	Wyrazy zdrobniałe	Wyrazy pokrewne	Wyrazy bliskoznaczne	Określenie gwarowe – 1 mn.
pieniądz	pieniążek	pieniężny	moneta	bejmy
but	bucik	bucior	pantofelek	papcie
jabłko	jabluszko	jablęcznik	owoc	jabza
cukierek	cukiereczek	cukiernia	słodycz	klymy
paczka	paczuszka	pakować	torbka	tytki
dzbanek	dzbanuszek	dzban	naczynie	dzbanyszki

Kotyliony

Wypisz nazwy kwiatów, jakie przedstawiały kotyliony i uporządkuj nazwy alfabetycznie. Np. bratek, chaber, chryzantema, fiołek, goździk, hiacynt, krokus, nasturcja, orchidea, róża, stokrotka, tulipan, wrzos...

Figury woskowe

Przedstaw kontury zapamiętanej figury! Uczniowie wykonują opis zachowanych kilku figur woskowych: mogą pracować ze słownikami, konsultować sposób stylistycznego ukształtowania wypowiedzi pisemnej. Powinni użyć słowa „figura”, „kontury”, „oryginalna” i utwalić jego pisownię.

Wyrażenia i zwroty

Uczniowie gromadzą je, pracując ze słownikami, szczególnie ze *Słownikiem frazeologicznym języka polskiego*. Np.:

- tańcować do białego rana,
- wywijać hołubce,
- zabawiać gości rozmową,
- długo zabawił (przebywał u kogoś),
- zabawić się cudzym kosztem,
- zabawa idzie w najlepsze (trwa, wre),
- urządzić zabawę, spędzić czas na zabawie,
- rzucić się w wir zabaw, oddawać się zabawie,
- bywać na zabawie, skłonny do zabaw,
- przepadać za zabawami,
- iść na zabawę,

- robić coś nie dla zabawy (na poważnie),
- to nie zabawa (nie żarty), itp.

Przymiotniki związane z zabawą andrzejkową

Wyszukaj i zapisz na karcie pracy słownictwo określające elementy zabawy.

lanie wosku: tradycyjne, odkrywcze, zabawne, śmieszne, dziwne, niebezpieczne,

konkursy: ciekawe, trudne, rozmaite, wesołe, zadziwiające, pomysłowe,

tańce: towarzyskie, huczne, spokojne, karnewałowe, weselne, dyskotekowe, żywiołowe, andrzejkowe,

wróźby: tajemnicze, cygańskie, czarodziejskie, zakłète, prawdziwe, magiczne, bajeczne,

przepowiednie przyszłości: żartobliwe, humorystyczne, odkrywcze, zagadkowe, niezwykle,

kotyliony: kolorowe, zabawne, ładne, rozmaite, wielobarwne.

Podsumowanie pracy w poszczególnych grupach, prezentacja i zrobienie notatki. W ramach pracy domowej każde dziecko po uprzednim wylosowaniu andrzejkowego kotylionu powinno opisać barwnie to, co on przedstawia i przygotować ciekawe opowiadanie o klasowej imprezie andrzejkowej.

EWA KUBIAK

nauczycielka w Szkole Podstawowej
w Gnieźnie

Andrzejki w bibliotece

*Świeca marszczy złoty nos.
Z każdej strony kapie wosk.
Cienie tłoczą się co krok,
już w pokoju straszny tłok!*

*Cienie tu i cienie tam –
pewnie przyszły wróżyć nam.
Już się pchają na firanki
cienie – czarne wycinanki.
Już rozsiadły się na ścianach,
czarny zamek, czarna brama.
I już skrzypią na tapecie,
czarne koła przy karecie.
Czarny paż przed bramą staje,
czarną różę nam podaje.
Kto ją weźmie? Ja czy ty?
Komu z nas się spełnią sny?*

Wiara we wróźby i przesady jest stara jak świat. Przy pomocy magicznych przedmiotów ludzie pragnęli poznać swoją przyszłość. Dzisiaj również wróżą sobie. Dobrze byłoby czasem wiedzieć, co zdarzy się

w przyszłości – jutro, za tydzień, za rok. Czy odwiedzi mnie kolega, czy Mikołaj nie zapomni o mnie, dokąd pojedzie w wakacje, czy będę kierowcą, lekarzem czy pilotem. Na czary szczególnie podatne są dzieci. Właśnie dla nich Biblioteka dla dzieci w Starachowicach przygotowała Wieczór Andrzejkowy. Były różne wróźby. Dzieci wróżyły sobie przyszłość z kart. Należało wyciągnąć jedną z nich. Każda karta miała inne znaczenie, i tak:

Dama – rok będzie bardzo pracowity, czeka cię dużo pracy i trzeba będzie zrezygnować z dyskoteki i spotkań z kolegami, szczególnie pod koniec roku szkolnego.

Walet – wpadniesz w towarzystwo. Towarzystwo może być dobre lub złe. Staraj się wejść w dobre.

Król – nie wywołuj niepotrzebnych spieć i nie kłóć się z koleżanką.

As – dobre pomysły i pracowitość doczekają się uznania w szkole w formie dobrej oceny.

6 – aby poprawić atmosferę w szkole, lepiej mniej plotkuj i mniej mów.

7 – szykują się niespodzianki. Miłe lub złe. To będzie zależało od ciebie. Może ogarnąć cię nagły lęk. Nie bój się. Życie dopiero się zaczyna. Ciesz się tym, co masz.

8 – ostatnio niezbyt dobrze ci się wiodło w szkole, ale nie poddawaj się. Koniec kłopotów jest blisko.

9 – możesz trochę się nudzić i narzekać. Rzeczywiście te najlepsze dni są wciąż przed tobą. Skoncentruj się na odrabianiu lekcji. Nie zostawiaj niczego na później.

10 – karta wróży ci wiele rozrywek. Jakieś miłe spotkanie, dyskoteka w szkole, ciekawy film w kinie.

Inną wróżbą było „Andrzejkowe koło wróżebne”. Wcześniej wykonywaliśmy koło. Z kartonu wycieliliśmy duże koło, podzieliłymi go na 4 pola:

- różowe – od ciebie zależy, ty decydujesz,
- niebieskie – stanie się lub nie, albo – albo,
- zielone – być może,
- żółte – nie.

Dziecko miało zawiązane szalikiem oczy. Wcześniej musiało pomyśleć jakieś życzenie. Należało zakreślić się kilka razy, później palcem wcelować w koło.

Ciekawa była również wróżba z pałeczką. Na jednej karlice dzieci pisały swoje imię, na drugiej – imię chłopca. Z kartek ułożyły koło. Na jednym półkołu umieszczały karteczki z imionami dziewcząt, na drugim – imiona chłopców. Każde dziecko kręciło pałeczką, która wskazała parę.

Znaną wróżbą jest wróżba ze spodeczkiem. Potrzebne były 3 spodeczki. Pod pierwszy chowamy pierścionek, pod drugi – różaniec, pod trzeci – długopis. Kto odkrył pierścionek, ten w przyszłości wyjdzie za mąż. Różaniec oznaczał księdza, a długopis – zostanie pisarzem.

Przyniesione z lasu gałązki jodły posłużyły również za przedmiot wróżb. Dzieci odrywały igły z gałązki i mówiły:

- *kocha, lubi, szanuje lub*
- *zdam, nie zdam,*
- *będzie, nie będzie,*
- *spełni się, nie spełni.*

Po wywróceniu ostatnią igielkę, która powiedziała „tak”, należało zawiązać w chusteczkę i nosić przy sobie przez cały rok dla szczęścia i pomyślności.

Interesującą wróżbą był „Kram z marzeniami”. Do wyboru dzieci miały 30 numerków. Pod każdym kryło się inne marzenie, i tak marzenie nr 1 oznaczało: zagrać w ping-ponga z prezydentem naszego kraju, nr 2 – napić się herbaty z termosu Jacka Kuronia i przy okazji trochę z właścicielem pogawędzić, nr 3 – zatańczyć z Miss Polonią, nr 4 – zakreślić telewizyjnym „Kółem fortuny”, nr 5 – wypełnić tysiąc kuponów Toto-lotka, nr 6 – pogłaskać lwa, nr 7 – polecieć lotnią nad Tatrami, nr 8 – pójść na prawdziwy bal karnawałowy, nr 9 – zaśpiewać w „Szansie na sukces”, nr 10 – spróbować swoich sił w judo..., itp.

Jeśli wróżba źle wyszła, należało odpuścić 7 razy w niemalowane i na co dzień nosić amulet szczęścia, np. miś-maskotka, koralik, podkowa.

„Bodaj się to sprawdziło, co się w tę noc każdemu śniło”. Tym przysłowiem zakończył się Wieczór Andrzejkowy w bibliotece dla dzieci. Wszyscy bawili się wspaniale, było wiele śmiechu i radości.

URSZULA NIEWCZAS

Filia nr 1
Miejskiej Biblioteki Publicznej dla Dzieci
w Starachowicach

Szkodliwość palenia tytoniu

Zestawienie bibliograficzne

Palenie papierosów prowadzi do uzależnienia. Znaczący przedmiot twierdzą, że uzależnienia ono silniej od narkotyków i alkoholu. W papierosach mamy poza tym do czynienia z wieloma groźnymi truciznami, m.in. nikotyną, tlenkiem węgla (czadem) i smolami tytoniowymi. Powodują one liczne choroby, takie: jak nieżyt górnych dróg oddechowych, nowotwory płuc, miażdżycę naczyń wieńcowych, marskość wątroby, zawroty i bóle głowy, nadpobudliwość nerwową, zaburzenia płodności. Dym tytoniowy szkodzi także biernym palaczom, czyli osobom przebywającym w miejscu palenia papierosów. Wpływa negatywnie na ich rozwój. Szczególnie szkodliwy jest dla matek w ciąży i ich poczętych dzieci. Powoduje u biernych palaczy liczne choroby łącznie z rakiem i astmą oskrzelową.

Zanim znacznie się palić dobrze jest dowiedzieć się, iż na świecie umiera z powodu palenia tytoniu blisko 3 miliony ludzi rocznie. Powinno się znać podstawowy akt prawny, czyli *Ustawę z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* (Dz. U. z dnia 30 stycznia 1996 r.), a także Deklarację z Gran Canaria z lutego 1999 r., uchwaloną na Drugiej Europejskiej Konferencji „XXI wiek wolny od tytoniu”.

KSIAŻKI

1. Adamek Renata: **Wpływ palenia tytoniu na rozwój płodu i zdrowie noworodka.** – Poznań: Wydaw. Uczelniane Akademii Medycznej, 2000

2. Chopra Deepak: **Twórzmy zdrowie: przez profilaktykę ku doskonałości.** – Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 1994

3. Dodziuk Anna, Kapler Leszek: **Nałogowy człowiek.** – Warszawa: „Toret”, 1997. – (Biblioteka Świata Problemów)

4. Jurczak Marek E.: **Nikotynizm – przewlekłe zatrucie nikotyną [W:] Choroby cywilizacji.** – Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1977 s. 288-304

5. Kaplan Kate, Jarvis Martin: **Rzuć palenie razem z nami.** – Warszawa: Centrum Onkologii w Warszawie, 2000
6. Korsak Andrzej: **Dziś przestają palić.** – Wyd. 2 popr. i uzup. – Warszawa: Państwowy Zakład Wydaw. Lekarskich, 1983
7. Kośmider Kazimierz, Sigit Mariusz: **Zagrożenia zdrowia i życia człowieka.** – Koszalin: Wydaw. Uczelniane BWSH, 1998
8. Kościół Adwentystów Dnia Siódmego: **Rzucam palenie.** – Warszawa: Chrześcijański Instytut Wydaw. „Znaki Czasu”, 1994
9. Leonhard Bolesław: **Fundamenty harcerskiej abstynencji.** – Cz. 1. – [Wyd. 3 popr.], Cz. 2. – [Wyd. 2]. – Kraków: „Skaut”, 1994
10. Lisiewicz Jerzy, Moszczyński Paulin: **Rak a palenie tytoniu** – Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1984. – (Nauka dla Wszystkich; 373)
11. Markiewicz Kazimierz: **Papierosy a zdrowie.** – Wyd. 2. – Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Lekarskich, 1974
12. Miedziński Marek: **Jak i dlaczego rzucić palenie.** – Jawor: „Positive Edition”, 1999
13. Milewski Henryk: **Błękitna dama.** – Rajgród: Tow. Miłośników Rajgrodu, 2000 **Podręcznik prewencji: alkohol, narkotyki, tytoń.** – Warszawa: Biuro ds. Narkomanii, 1999
14. Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie: **Czym się trujemy?** – Wrocław – Kraków: Zakład Narod. im. Ossolińskich, 1986. – (Nauka dla Wszystkich; 396)
15. Zatoński Witold: **Jak zdrowo się odżywiać.** – Wyd. 3. – Warszawa: Centrum Onkologii – Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, 2000
16. Zatoński Witold: **Leczenie z uzależnienia od tytoniu: rola lekarza.** – Warszawa: Centrum Onkologii – Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, 1993
17. Zatoński Witold: **Prof. Witold Zatoński radzi jak rzucić palenie.** – Warszawa: Fundacja „Promocja Zdrowia”, [1995]
18. Zatoński Witold: **Stan zdrowia w Polsce a palenie tytoniu W: Choroby wewnętrzne** (pod red. A. Wojtczak). – Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL, 1995, s. 640-652
19. Zatoński Witold, Przewoźniak K.: **Tytoń albo zdrowie – przestań palić: leczenie z uzależnienia od nikotyny.** – Warszawa: Program Ochrony Serca. Instytut Kardiologii, 1993
20. **Zdrowotne następstwa palenia tytoniu w Polsce** (red. Witold Zatoński, K. Przewoźniak) – Warszawa: „Ariel”, 1992
3. Burcan Anna: **Zdrowotne skutki palenia tytoniu.** „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna” 1988 nr 5 s. 157-160
4. Cekiera Czesław M.: **Psychologiczno-etyczne aspekty nikotynizmu wśród młodzieży.** „Problemy Alkoholizmu” 2000 nr 4 s. 12-15
5. Czupryńska Grażyna: **Chrońmy dzieci i młodzież przed paleniem tytoniu.** „Więści Oświatowe” 1993 nr 10 s. 12
6. **Dlaczego nie dla palenia papierosów.** „Lider” 1999 nr 9 s. 9
7. Durka Grażyna, Czarniak Walentyna: **Papierosy w tornistrze.** „Problemy Alkoholizmu” 2000 nr 1 wkl. Wychowanie w trzeźwości s. I-III
8. Gawron Bogdan: **Palenie tytoniu a rozwój uczniów.** „Opieka Wychowanie Terapia” 1995 nr 3 s. 20-22
9. Gerkowicz Marek, Gruszecka-Gerkowicz Renata: **Wpływ nikotynizmu na narząd wzroku.** „Problemy Alkoholizmu” 1994 nr 3 s. 7-8
10. Hańska Małgorzata: **Chrońmy dzieci przed nikotyną.** „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1994 nr 3 s. 18-23
11. Janczewska Alina: **Wychowanie młodzieży wolnej od nałogu palenia papierosów.** „Biologia w Szkole” 1989 nr 2 s. 86-90
12. Kaczyńska-Sikorska Jadwiga: **Dzieci i tytoń: zagrożenia i następstwa zdrowotne biernego palenia.** „Wychowanie w Przedszkolu” 1999 nr 8 s. 577-599
13. Kozielski Jerzy: **Zwalczaj nałóg zanim się zrodzi.** „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna” 1987 nr 4 s. 134
14. Krawczak Tomasz: **Trujący dymek.** „Martyria” 1999 nr 9 s. 22
15. Lewandowicz Jerzy: **Psychologiczne metody walki z nałogiem palenia tytoniu.** „Problemy Alkoholizmu” 1996 nr 11 s. 9-10
16. Lewandowicz Jerzy: **Wpływ palenia biernego na zdrowie człowieka.** „Problemy Alkoholizmu” 1994 nr 7 s. 4-6
17. Łyko Zachariasz: **Zwalczanie palenia tytoniu w aspektach psycho-socjologicznych.** „Kultura Fizyczna” 1989 nr 5-6 s. 1-5
18. Matuszczaka Magdalena: **Użytki kradną wolność.** „Edukacja i Dialog” 2000 nr 8 s. 56-61
19. Mądrożkiewicz Danuta: **Stop paleniu papierosów.** „Aura” 2000 nr 10 Dodatek ekologiczny dla szkół nr 73 s. 7-8
20. Mencil-Gwiżdżała Joanna: **Kraina palaczy.** „Biblioteka w Szkole” 2001 nr 3 s. 15 [scenariusz]
21. Moczydłowski Sławomir: **Nikotynizm wśród nieletnich dziewcząt.** „Problemy Alkoholizmu” 1994 nr 8-9 wkl. Wychowanie w trzeźwości s. III-IV
22. Moczydłowski Sławomir: **Problem nikotynizmu w środowisku dziewcząt niedostosowanych społecznie.** „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1994 nr 9 s. 32-34
23. **Można rzucić palenie** (tłum. i oprac. Marek Woynarowski). „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna” 1987 nr 4 s. 135-138

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Bartecchi Carol E., MacKenzie Thomas D., Schvier Robert W.: **Światowa epidemia tytoniowa.** – „Świat Nauki” 1995 nr 7 s. 26-34
2. Biefkowski Przemysław: **Losy nikotyny w organizmie.** „Świat Problemów” 2001 nr 1 s. 40-43

24. Nowakowski Andrzej: **Dramatyczny apel**. „Lider” 1995 nr 3 s. 26-27
25. Palus-Szaniawska Elżbieta, Supranowicz Piotr: **Skuteczność działań oświatowo-zdrowotnych a palenie papierosów**. „Lider” 1996 nr 12 s. 9
26. Pécul Magdalena: **Co nas truje w papierosach**. „Wiedza i Życie” 1998 nr 1 s. 30-33
27. Popławska Wanda: **Dlaczego nie piję i nie palę**. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1987 nr 5 s. 233-237
28. Przygoda Barbara: **Nikotynizm wśród dzieci i młodzieży: (przyczyny, skutki i profilaktyka)**. „Szkoła Specjalna” 1994 nr 4 s. 199-203
29. Rimpela Matii: **Nikotynizm dzieci – problem społeczny**. „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna” 1989 nr 8 s. 327-328
30. Rzepka Jerzy: **Palenie tytoniu – być albo nie być dla zdrowia**. „Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne” 1993 nr 1 s. 34-35
31. Sławek Wanda: **Czy szkoła może odzwyczaić młodzież od palenia**. „Oświata i Wychowanie” 1988 nr 26 s. 17-18
32. Sońta Elżbieta: **W pracy nad uzależnieniem nikotynowym**. „Świat Problemów” 2000 nr 4 s. 42-45
33. Suwała Małgorzata, Gerstenkorn Andrzej: **Palenie tytoniu wśród młodzieży: metody ograniczenia**. „Lider” 1997 nr 7-8 s. 24-25
34. Syfier Krzysztof: **Palenie albo zdrowie**. „Wiedza i Życie” 1996 nr 11 s. 24-28
35. Tatala Małgorzata: **I ty możesz rzucić palenie**. „Problemy Alkoholizmu” 1994 nr 8-9 wkl. Wychowanie w trzeźwości s. V
36. Trojan Agnieszka: **Alkohol, papierosy i Wy**. „Victor” 1999 nr 12 s. 10-11
37. **„Tytoń kosztuje więcej, niż myślisz”**. „Lider” 1995 nr 6 s. 3-6
38. Tubek Stanisław: **Palenie – niemoralne**. „Edukacja i Dialog” 1995 nr 10 s. 61-62
39. Walczak Renata: **Nikotynizm a rak płuc**. „Problemy Alkoholizmu” 1995 nr 11-12 s. 6-7
40. Wilczyńska Bronisława: **Profilaktyka antynikotynowa**. „Wychowanie w Przedszkolu” 2001 nr 3 s. 164-165
41. Woynarowska Barbara: **Skutki biernego palenia tytoniu u dzieci i młodzieży**. „Rodzina i Szkoła” 1989 nr 15 s. 5
42. Zieliński Tadeusz: **Antytytoniowy front interwencyjny w USA i Polsce**. „Problemy Alkoholizmu” 1996 nr 6 s. 10-12
43. Zuba Aleksander: **Zabójczy dymek**. „Tygodnik Solidarność” 1998 nr 19 s. 22

JÓZEFA DROZDOWSKA

Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach,
Filia w Augustowie

Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej w Warszawie organizuje

I edycję Kursu przygotowującego do 3-letnich studiów licencjackich w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

- Celem kursu jest przygotowanie absolwentów szkół średnich ze świadectwem dojrzałości do rozmowy kwalifikacyjnej oraz odbycia studiów licencjackich, z możliwością kontynuowania nauki na studiach magisterskich w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.
- Program kursu obejmuje ogólną wiedzę z nauk społecznych z zakresu nowych programów szkoły średniej ze szczególnym uwzględnieniem historii, literatury, komunikacji, nowych mediów, technik multimedialnych oraz elementów informatyki dla potrzeb pracowników książki, bibliotek i informacji.
- Kurs trwać będzie od października 2003 r. do czerwca 2004 r. Zajęcia odbywać się będą raz w miesiącu: sobota-niedziela. Ogółem 150 godzin.
- Egzamin na 3-letnie studia licencjackie odbędzie się we wrześniu 2004 r.
- Zajęcia dydaktyczne prowadzone będą przez wybitnych praktyków i teoretyków z bibliotek, wyższych uczelni i innych instytucji.
- Przewidywany koszt: 1300 zł. Możliwe jest uregulowanie odpłatności w dwóch ratach po 650 zł.
- Zgłoszenie uczestnictwa w kursie prosimy przesłać do CEBID, ul. Hankiewicza 1, 02-103 Warszawa. Liczba miejsc ograniczona. O przyjęciu na kurs decyduje kolejność zgłoszeń.
- Szczegółowe informacje: CEBID, Danuta Kurach, główny specjalista, tel. 822-43-49, e-mail: cebid@supermedia.pl

Wokół prawnych problemów nauczycieli bibliotekarzy. Cz. 1

Normy zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy

W obecnym stanie prawnym o normach zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy decyduje organ prowadzący szkołę, który ustala liczbę etatów w bibliotece szkoły. *Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 czerwca 1997 r. w sprawie liczby uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza.* (Mon. Pol. nr 36 poz. 348) utraciło obowiązującą moc w związku z *ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa.* (Dz. U. nr 106, poz. 668, ze zmianami). Organ prowadzący szkołę jest odpowiedzialny za pełną realizację zadań zamieszczonych w statucie szkoły i w prawie oświatowym.

Kwalifikacje nauczycieli bibliotekarzy

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza, z wyjątkiem bibliotek pedagogicznych, posiada osoba, która:

- 1) ukończyła wymagane do danego typu szkoły odpowiednie studia magisterskie lub wyższe zawodowe w zakresie bibliotekoznawstwa i posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w danym typie szkoły lub rodzaju placówki, a ponadto ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny z zakresu bibliotekoznawstwa, **albo legitymuje się dyplomem ukończenia pomaturalnego studium bibliotekarskiego.**

Z powyższych przepisów wynika, że kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza w szkołach podstawowych, zasadniczych, zasadniczych szkołach zawodowych, placówkach oświatowo-wychowawczych posiada także osoba, która: legitymuje się dyplomem ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli (kolegium nauczycielskiego, studium nauczycielskiego, studium wychowania przed-szkolnego, studium nauczania początkowego) w specjalności innej niż rodzaj prowadzonych zajęć, która ponadto ukończyła kurs kwalifikacyjny z zakresu bibliotekoznawstwa, albo legitymuje się dyplomem ukończenia pomaturalnego studium bibliotekarskiego.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela bibliotekarza w bibliotece pedagogicznej posiada osoba, która legitymuje się dyplomem ukończenia studiów magisterskich na kierunku (specjal-

ności) zgodnym lub zbliżonym do rodzaju prowadzonych zajęć i posiada przygotowanie pedagogiczne albo studia magisterskie inne niż rodzaj prowadzonych zajęć, która ponadto posiada przygotowanie pedagogiczne i ukończyła studia podyplomowe z zakresu prowadzonych zajęć.

Regulacje te zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i przypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. nr 155 poz. 1288).

Uzyskiwanie stopni awansu zawodowego przez nauczycieli bibliotekarzy

Przypominam, że omówienie stopni awansu zawodowego przez nauczycieli bibliotekarzy znajduje się w „Poradniku Bibliotekarza” nr 6/2001.

W celu ułatwienia znalezienia uregulowań prawnych związanych ze sprawą – informuje, że *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2000 r. w sprawie uzyskiwania stopnia awansu zawodowego przez nauczycieli, opublikowane w Dz. U. Nr 70 poz. 825 zostało zmienione w Dz. U. z 2002 r. Nr 82 poz. 744.*

Uwaga: wszystkie uregulowania prawne dotyczące nauczycieli, aktualizowane na bieżąco, znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu pod adresem: <http://www.mennis.gov.pl/oswiata> lub w programie informacji prawnej LEX, który publikuje teksty dokumentów prawnych w formie znowelizowanej, ale z pewnym opóźnieniem.

Wnioski nauczycieli bibliotekarzy o zwolnienie z obowiązku odbycia stażu, postępowania egzaminacyjnego oraz nadanie stopnia nauczyciela mianowanego.

Zgodnie z art. 7a ust. ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 19, poz. 239) *Minister Edukacji Narodowej i Sportu na wniosek nauczyciela, złożony nie później niż do dnia 31 grudnia 2002 r., po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, w szczególności uzasadnionych przypadkach może zwolnić z obowiązku odbycia stażu i postępowania egzaminacyjnego oraz nadać stopień nauczyciela mianowanego zatrudnionemu w szkole nauczycielowi, który w dniu 5 kwietnia 2000 r. spełniał obowiązujące w tym dniu warunki wymagane do zatrudnienia na podstawie mianowania tj. posiadał wymagane kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska, bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć co najmniej przez 3 lata i w tym okresie uzyskał dwie oceny co najmniej wyróżniające lub bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć przez 4 lata i na koniec czwar-*

tego roku pracy uzyskał co najmniej ocenę dobrą albo bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie jako nauczyciel akademicki pracę dydaktyczną w szkole wyższej co najmniej przez 3 lata i uzyskał ocenę pozytywną w tym zakresie.

Przytaczam tekst Komunikatu MENiS (z pewnymi skrótami) ogłoszony w Internecie pod adresem <http://www.menis.gov.pl/oswiata/awans/zwolnie.htm>

Przepisy dotyczące wynagrodzenia

Należy pamiętać, że odrębne przepisy określają stawki wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, które uzależnione jest od stopnia awansu zawodowego i posiadanych kwalifikacji, a ustala je dyrektor szkoły, proporcjonalnie do realizowanego przez nich wymiaru zajęć. Podstawę prawną stanowi rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 maja 2000 r. (Dz. U. Nr 39 poz. 455, ostatnie zmiany Dz. U. z 2001 r. Nr 52 poz. 544 i Dz. U. z 2002 r. Nr 160 poz. 1323).

Przygotowanie pedagogiczne

Przez przygotowanie pedagogiczne należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej – nauczanych w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia i praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin oraz odbycie pozytywnie ocenionych praktyk pedagogicznych w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin. O posiadaniu przygotowania pedagogicznego świadczy dyplom lub inny dokument wydany przez szkołę wyższą, dyplom ukończenia zakładu kształcenia nauczycieli i świadectwo ukończenia pedagogicznego kursu kwalifikacyjnego. Stanowi o tym przepis 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. (Dz. U. nr 155, poz. 1288).

Trudno stwierdzić, czy specjalność: pedagogika społeczna i terapia w wyższej szkole pedagogicznej odpowiada wymogom przedstawionym w cytowanym rozporządzeniu. Wątpliwości może rozstrzygnąć uczelnia, na której zainteresowana osoba podjęła studia.

KRYSTYNA KUŹMIŃSKA
Ministerstwo Kultury

Pożegnania

LUCJA GNIADEK
(1938-2002)

– Gdzie się podział krzyż?
– Stał się nam bramą.
C. K. Norwid

Lucja Gniadek urodziła się 27 marca 1938 r. we Lwowie w rodzinie nauczycielskiej.

Przezuwając wojnę, wiosną 1939 r., matka wraz z córką opuszcza Lwów i przyjeżdża do rodziny w Brzozowej w powiecie tarnowskim. Po wojnie rodzina Lucji osiedla się w pobliskim Tuchowie, skąd w 1952 r. przenosi się do Poznania. W tym mieście Lucja Gniadek ukończyła szkołę podstawową i średnią oraz studia w Wyższej Szkole Rolniczej,

uzyskując tytuł magistra inżyniera ogrodnika. Tam też nadal mieszka jej matka i rodzeństwo.

Po ukończeniu studiów w 1962 r. Lucja Gniadek rozpoczyna pracę w Tarnowskim Zarządzie Zieleni Miejskiej. Po 14 latach przenosi się do Spółdzielni Ogrodniczej „Ogrodnik – Pszczelarz”, a po reorganizacji w 1979 r. – do Wojewódzkiego Zjednoczenia Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniaowej.

Prawdopodobnie szerokie zainteresowania humanistyczne skłaniają ją jednak do zmiany zawodu. W 1983 r. rozpoczyna pracę w Tarnowskim Domu Książki. Po ukończeniu kursu antykwarycznego obejmuje stanowisko zastępcy kierownika antykwariatu.

Po trzech latach pracy w księgarniach stara się o przyjęcie do pracy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Tarnowie. W 1986 r. została przyjęta i skierowana do szczególnie ważnej i trudnej filii WBP (później MBP) w Szpitalu Wojewódzkim. Doskonałą piętnastoletnią pracą w charakterze bibliotekarza szpitalnego udowodniła, iż w pełni zasługiwała na zaufanie, jakim została obdarzona. Mimo trudnych warunków pracy biblioteki szpitalnej, kol. Lucja sumiennie i z poświęceniem wywiązywała się z obowiązków. Miejsce i charakter pracy uznała za swego rodzaju wyróżnienie i okazję do służby człowiekowi, który znalazł się w trudnej życiowej sytuacji. Dyskretna i życzliwa, chętna do pomocy każdemu potrzebującemu, wspierająca innych siłą ducha i autentycznej wiary w Boga, umiała nie tylko podać choremu odpowiednią książkę, ale też znaleźć słowa wzmacniające i pogodne, których większość chorych oczekuje.

Swoją postawą i pracą zaskutkowało sympatię czytelników, uznanie przełożonych i personelu Szpitala. Już po roku pracy należała do trójki bibliotekarzy, którym przyznano tytuł „Bibliotekarza Roku” w województwie tarnowskim. Była godną tego wyróżnienia aż do emerytury w 2000 r.

Vademecum bibliotekarza, czyli kot w worku za 299 zł

W 10 numerze „Bibliotekarza” z 2002 r. znalazłam reklamę publikacji pt. *Vademecum bibliotekarza*. Wydawcą jest Wydawnictwo Verlag Dashofer Sp. z o.o. Na zdjęciu publikacji (segregatora) na górze można przeczytać: **Zespół autorski pod redakcją Lucjana Bilińskiego**. Z niecierpliwością czekam na ukazanie się owego „Pierwszego kompleksowego poradnika dla bibliotekarzy”, który gwarantuje: regularny dopływ informacji, kompleksowe ujęcie najważniejszych zagadnień, dzięki czemu unikną Państwo wertowania różnych ksiązek w poszukiwaniu odpowiedzi na nurtujące Państwa pytania itd. Rzeczywiście, po czerpaniu z różnych ksiązek, skoro w jednym segregatorze można otrzymać „zestaw sprawdzonych narzędzi – gotowych rozwiązań, przykładów do bezpośredniego zastosowania w codziennej pracy”.

Reklamówka nie zawiera spisu treści, ani nazwisk autorów, ani liczby stron poświęconych danemu zagadnieniu. A więc prawdę mówiąc nie wiem, co jest w środku. Uderzyła mnie jednak komercyjność przedsięwzięcia, 299 zł za 500 stron nie wiadomo czego + 0,70 zł za 1 stronę uzupełnień. To wysoka cena, i na oko przynajmniej sześć razy wyższa od zazwyczaj spotykanych, choćby w wydawnictwie SBP lub BN, a nawet w PWN. Na reklamówce małymi literami napisano, że „Zamówienie publikacji jest równoznaczne z zamówieniem aktualizacji/uzupełnienia”, a w następnym zdaniu „Abonament na aktualizację/zamówienie nie jest obowiązkowy”. Nie rozumiem, czy chodzi o to, że wystarczy zapłacić, ale niekoniecznie odbierać?

Zastanawiam się, czy jest to wspólne dzieło zespołu autorskiego, czy współautorzy znali koncepcję dzieła, czy znają spis treści całości. Zastanawiam się, czy w ogóle autorzy wiedzieli o sobie i czy przynajmniej raz spotkali się, aby ustalić, co piszą i dla kogo, bo dzieło jest reklamowane jako „niezastąpione źródło fachowej i praktycznej wiedzy” dla bibliotek publicznych, szkolnych, pedagogicznych i naukowych.

Zastanawiam się, dlaczego kierownik przedsięwzięcia, Lucjan Biliński, wchodzący w skład rad redakcyjnych czasopism bibliotekarskich nie zaproponował tej „znakomości” właśnie wydawnictwu SBP. Jestem pewna, że byłoby przynajmniej trzy razy tańsze.

Chciałabym się myślić, ale na podstawie tego, co przeczytałam w materiale reklamowym, uważam, że jest to propozycja naciągająca biblioteki. Ja osobiście radziłabym przeznaczyć te pieniądze, jeśli biblioteki je mają, na prenumeratę któregoś z czasopism bibliotekarskich. Będzie taniej i pożyteczniej.

JADWIGA SADOWSKA
Biblioteka Narodowa

Od red. Od lat 90. XX w. mamy w Polsce zróżnicowany rynek wydawniczy. Również i w sferze bibliotekarstwa funkcjonuje z powodzeniem wielu wydawców. Każde z nich działa w oparciu o własne plany wydawnicze, często konkurencyjne z profilem innych oficyn. Konkurencyjność zmusza wydawców do zintensyfikowania działań w zakresie pozyskania jak najlepszych autorów i nadania książce jak najlepszego kształtu edytorskiego. W tej sytuacji nie można negować faktu ukazania się *Vademecum bibliotekarza* nakładem Wydawnictwa Verlag Dashofer z o.o., zamiast Wydawnictwa SBP – według autorki listu rekomendowanego do wydania tej właśnie pozycji. Ocenę tego wydawnictwa i decyzję zakupu pozostawmy czytelnikom, którzy będąc bibliotekarzami, mają umiejętność i wyczucie właściwego doboru ksiązek do swojej biblioteki. Nie można dyskwalifikować książkę przed jej ukazaniem się. Notabene *Vademecum bibliotekarza* ukazało się drukiem na początku listopada br.

W 1994 r. biblioteka szpitalna zostaje przeniesiona do własnego lokalu, co stwarza jej lepsze warunki pracy. Kol. Łucja wykorzystuje tę szansę do przygotowywania interesujących wystawek ksiązek, pocztówek, rękodzieła. Promuje literaturę piękną i historię Polski, ikonografię i książkę religijną, reprodukcje dzieł sztuki osób niepełnosprawnych i pacjentów szpitala, twórczość literacką lekarzy, literaturę o zdrowiu, pięknie przyrody i świata. Wystawki te dostępne były dla pacjentów „chodzących” i personelu Szpitala, który w większości również chętnie z biblioteki korzystał. Kol. Łucja spieszyła z pomocą chorym i niepełnosprawnym także w miejscu zamieszkania, w czasie wolnym od obowiązków zawodowych. Nie oszczędzała się nawet po doświadczeniu choroby, z którą zmagala się przez 7 bohaterskich lat. Nikogo nie absorbowala swoim cierpieniem i problemami, wciąż więcej uwagi, poświęcając innym.

Zafascynowana była magią książek, jej mocą pokrzepiania i radowania człowieka – wierzyła, że książka, która podaje choremu, nie jest mniej ważna od aplikowanego mu leku. Do tarnowskiego środowiska bibliotekarzy wniosła nowe miary wartości, rzetelności zawodowej, prawości charakteru, przykład dyskretnego służenia potrzebującym. Działała w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, Klubie Inteligencji Katolickiej i Towarzystwie Przyjaciół Lwowa. Potrafiła zajmującą i profesjonalnie mówić o przyrodzie, dzielić się spostrzeżeniami z rajdów i wycieczek odbywanych z zaprzyjaźnionymi osobami, dyskutować o ważnych wystawach malarskich, o miejscach kultu religijnego. Mimo że nie założyła rodziny, otoczona była wieloma życzliwymi i pomocnymi ludźmi. Rozsiewane przez nią dobro wracało zwłaszcza w najtrudniejszych dla Niej chwilach szybko postępującej choroby. Mieli możliwość odwiedzania się Jej i odwiedzali sąsiedzi, koleżanki i personel Tarnowskiego Szpitala im. E. Szczeklika. W tym też Szpitalu 5 lipca 2002 r. zmarła.

W piękny lipcowy dzień, na miejsce wiecznego spoczynku w Tamowie-Krzyżu odprowadziliśmy naszą koleżankę wierząc, że tam dokąd była wezwana, została przyjęta z miłością.

Żegnamy Cię, Droga Łucjo. Dziękujemy, że pokazałaś nam, jak wiele można zrobić dla drugich. Czy jednak stać nas na Twoją miarę człowieczeństwa?

ZOFIA ROGOWSKA

Przewodnicząca Oddziału Tamowskiego SBP

SKOLENIA DLA BIBLIOTEKARZY

- Przepisy prawne dotyczące bibliotek
- Ewidencja zbiorów
- Organizacja i urządzenie biblioteki
- Promocja biblioteki w środowisku lokalnym
- Opracowanie formalne dokumentów zwanych, ciągłych, dźwiękowych, muzycznych, niesięszkowych
- Prowadzenie i melioracja kartotek
- Ochrona materiałów bibliotecznych
- Biblioteczne systemy komputerowe: MAK, USMARC, MOL, SOWA
- Windows, Word, Excel, Power Point, Internet
- Tworzenie strony WWW dla biblioteki
- Dziecko i książka w bibliotece
- Praca z czytelnikiem niepełnosprawnym
- Praca z dziećmi ze środowisk patologicznych
- Komunikacja niewerbalna w sytuacjach zawodowych
- Przygotowanie do występów publicznych i dyskusji
- Techniki negocjacyjne, rozwiązywanie konfliktów

Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej

ul. Hankiewicza 1 tel. (22) 823-99-78
02-103 Warszawa fax (22) 822-43-46
http://cebld.lis.uw.edu.pl e-mail: cebid@superpedia.pl

„O Laur Jabłoni '2002”

● Dnia 19 czerwca 2002 r. w Centrum Kultury Regionalnej w Grójcu rozstrzygnięty został XXII Ogólnopolski Konkurs Poetycki „O Laur Jabłoni”.

Jury w następującym składzie: Aleksander Nawrocki – redaktor naczelny „Poezji”, prezes Wydawnictwa Książkowego „Ibis”, Wacław Tkaczuk – kierownik literacki Polskiego Radia, Zdzisław Szeląg – profesor filologii polskiej, autor publikacji o Ziemi Grójeckiej. Po rozpatrzeniu 140 zestawów (431 tekstów poetyckich) nadesłanych z terenu całego kraju postanowiono przyznać 3 nagrody i 5 wyróżnień. Wszystkie nagrody i wyróżnienia przyznano za zestawy wierszy, nie za pojedyncze utwory.

Nagrody otrzymali: I nagroda – Irena Stelmach – Hajnówka (woj. podlaskie) – Godło „NN”; II nagroda – Elżbieta Galoch – Turek (woj. wielkopolskie) – Godło „Herb z zielonym smokiem”; III nagroda – Jerzy Jastrzębski – Chorzów (woj. śląskie) – Godło „Reneta”.

Wyróżnienia otrzymali: Joanna Wajs – Warszawa (woj. mazowieckie) – Godło „Masza”; Miłosz Kamiński – Jelenia Góra (woj. dolnośląskie) – Godło „Który”; Artur Maciak – Przasnysz (woj. mazowieckie) – Godło „Kos”; Mieczysław J. Warszawski – Łaski Odrzańskie (woj. lubuskie) – Godło „Miewar”; Miłosz Kamil Manasterski – Łódź (woj. łódzkie) – Godło „B24”. Jury zwróciło uwagę na wyrównany poziom konkursu. Wśród nagrodzonych i wyróżnionych przeważali uczestnicy młodzi z całego kraju. Jury wyraża uznanie dla organizatorów – Centrum Kultury Regionalnej w Grójcu za trwałość konkursu i jego ciągłość.

Maria Kownacka

– fascynacje – pasje – sentymenty

● Na twórczości Marii Kownackiej wychowało się kilka pokoleń Polaków. Swoim dorobkiem poetyckim, prozatorskim i teatralnym autorka *Plastusiowego pamiętnika* zapisała się na trwałe we współczesnej kulturze literackiej dla dzieci i młodzieży. W 20. rocznicę śmierci pisarki Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego zorganizowała wystawę dotyczącą jej życia, pasji, twórczości. Na wystawie zgromadzono eksponaty związane z autorką i rękopisy, pochodzące z Izby Pamięci Marii Kownackiej na warszawskim Żoliborzu oraz książki ze zbiorów Muzeum Książki Dziecięcej. Scenariusz wystawy przygotowała Ewa Gruda, autorkami ekspozycji

zbiorów są Lidia Błaszczuk, Helena Gutowska, Krystyna Kuć. Oprawa plastyczna Monika Duliasz. Uroczyste otwarcie wystawy 8.10.2002 r. uświetnił występ dzieci z zespołu „Bajowa Gromadka”. Wystawę można było oglądać w gmachu St. Kierbedziów do 7.11. br.

Nowa Biblioteka Aleksandryjska już otwarta!

● Zakończyła się budowa biblioteki w Aleksandrii w Egipcie nawiązującej do starożytnego księgozbioru Biblioteki Aleksandryjskiej. Trwała ona ponad 12 lat i kosztowała 220 mln dolarów. W otwarciu nowej biblioteki wziął udział prezydent Egiptu Hosni Mubarak oraz tysiące zaproszonych gości. Biblioteka Aleksandryjska powstała przed 2300 laty – za panowania króla Filadelfosta I Ptolemeusza. Jej ówczesne zbiory liczyły 700 tys. zwojów papirusowych – cały dorobek naukowy Bliskiego Wschodu.

ZAPROSILI NAS...

- Książnica Beskidzka w Bielsku Białej oraz Stowarzyszenie „Dom Polski” na obchody 100-lecia założenia DOMU POLSKIEGO 1902-2002 pod patronatem J. E. ks. bp. Tadeusza Rakoczego i przewodniczącego Rady Miejskiej Henryka Juszczyka. 27-28.09.2002 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Wydawców* na spotkanie z Instytutem Wydawniczym PAX. 2.10.2002 r.
- Krośnińska Biblioteka Publiczna w Krośnie, Podduklińska Książnica w Svidniuku na konferencję pt. „Rola bibliotek i stowarzyszeń społeczno-kulturalnych w integracji międzykulturowej społeczności lokalnych”. 2.10.2002 r.
- Biblioteka Narodowa do *Salonu Pisarzy* na spotkanie z Tadeuszem Drewnowskim. 9.10.2002 r.
- Dyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego na otwarcie wystawy pt. „Maria Kownacka. Fascynacje – Pasje – Sentymenty”. 8.10.2002 r.
- Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego oraz Oddział Warszawski Związku Literatów Polskich z okazji XXXI Warszawskiej Jesieni Poezji na spotkanie z Elizawieta Kozdoba, Liborem Martinkiem, Novicą Novakoviciem, Ernestem Bryllem. 10.10.2002 r.
- Dyrektor Biblioteki Narodowej oraz Fundacja Kultury na spotkanie dyskusyjne pt. „Znaczenie bibliografii Poloników Zagranicznych dla badań oraz recepcji polskiej kultury i nauki na świecie”. 14.10.2002 r.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego na uroczystości jubileuszowe 95-lecia powstania Biblioteki. 21.10.2002 r.

Za zaproszenia dziękujemy!

„Książka do domu” – nowa usługa biblioteczna

Zwracamy się do ludzi dobrej woli. Ktokolwiek zna osoby niepełnosprawne, starsze lub chore, które lubią czytać książki i nie są w stanie samodzielnie przyjść do biblioteki, prosimy o kontakt (oczywiście za zgodą zainteresowanego) z komórkami Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej i filii na terenie Bielska-Białej, właściwymi dla miejsca zamieszkania. Książki takiej osobie zostaną dostarczone przez wolontariuszy Książnicy. Szczegóły i regulamin akcji można uzyskać w Książnicy. Podajemy adresy bibliotek Książnicy w Bielsku-Białej, do których mogą się zgłaszać zainteresowani: Biblioteka Główna, ul. Słowackiego 17A, tel. 82-282-21; Dzielnicowa Biblioteka Publiczna, ul. 11 Listopada 40, tel. 812-32-04; Filia Osiedle Stoneczne, ul. M. Reja 18, tel. 82-287-79; Filia Osiedle Kopernika, ul. Jesionowa 13, tel. 812-24-68; Filia Kamienica, ul. Karpacka 125, tel. 811-34-71; Filia Lipnik, ul. Lipnicka 133, tel. 810-01-64; Filia Mikuszowice Śląskie, ul. Olszówki 20, tel. 816-29-02; Filia Halonów, ul. M. Szewczyk 1, tel. 810-71-04; Filia Straconka, ul. Górská 133, tel. 816-29-03; Filia Osiedle Złote Łany, ul. Jutrzenki 20, tel. 816-29-04; Filia Osiedle Wojska Polskiego, ul. Stawowa 29, tel. 818-09-42; Filia Osiedle Beskidzkie, ul. Babiogórska 11, tel. 819-27-17; Filia Komorowice, ul. Olimpijska 16, tel. 812-27-13; Filia Wapienica, ul. Cieszyńska 367, tel. 818-31-96; Filia Osiedle Karpackie, ul. Doliny Miękusiej 15, tel. 818-65-36; Filia Mikuszowice Krakowskie, ul. Żywiecka 302, tel. 816-29-01; Filia Osiedle Stare Bielsko, ul. Sobieskiego 130, tel. 811-55-75; Filia Osiedle Grunwaldzkie Integracyjna, ul. Rychlińskiego 20, tel. 816-29-05.

Bogdan Kocurek – dyrektor Książnicy Beskidzkiej

REALIZUJEMY natychmiast zamówienia na:

- **REGAŁY** – metalowe i drewniane
- **BLOKI KATALOGOWE**
- **WÓZKI BIBLIOTECZNE**
- **ZASTAWKI METALOWE**
- **SKRZYNKI NA KARTY**
- **INNY SPRZĘT BIBLIOTECZNY**

TAKŻE WEDŁUG DOKUMENTACJI ZAMAWIAJĄCEGO

**ZAKŁADY DLA NIEWIDOMYCH W ŁASKACH
WARSZTATY SZKOLENIA I REHABILITACJI ZAWODOWEJ
05-080 IZABELIN
tel./fax (022) 752 23 26**

Poradnik **BIBLIOTEKARZA**

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Mirosława Majewska (sekretarz), Sylwia Błaszczuk, Wiesława Borkowska-Nichthausen, Andrzej Kempa, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz, Robert Miszczuk, Anna Skubisz, Barbara Stepniewska

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. (22) 822-43-49, 0505-078-945,
Sekretarz redakcji: Marianna BANACKA tel. 0604-250-585, e-mail: mbanacka@poczta.onet.pl
Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96
Projekt graficzny okładki i piktogramów: Agata LIPNICKA
Honoraria autorskie: Małgorzata Konowrocka tel. (22) 825-54-25

Współpracują z redakcją: Jadwiga Andrzejewska, Lucjan Biliński, Grażyna Biliska, Lidia Błaszczuk, Ewa Gruda, Małgorzata Kisilowska, Bogdan Klukowski, Stefan Kubów, Krystyna Kuźmińska

WYDAWNICTWO

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7 tel./fax 827-52-96
Dyrektor Wydawnictwa — Janusz NOWICKI
Konto SBP: Millennium BIG Bank Gdański S.A. Oddział 040 Warszawa
701160 2202 0000 0000 2814 5355

Skład i łamanie: Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki 17a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

wydawniczy

eNotes.pl

**Zamów prenumeratę „Notesu Wydawniczego”
do końca listopada za jedyne 199 złotych**

odpowiedz poprawnie na pytanie, ile lat obchodzi w tym roku nasz miesięcznik, a weźmiesz udział w losowaniu jednej z prezentowanych wyżej książek wydawnictwa Kurpisz.

„Notes Wydawniczy”, 02-916 Warszawa, ul. Okrężna 3
tel. (0-22) 642 27 66, 642 27 08, 642 27 69; fax (0-22) 642 95 53,
www.eNotes.pl; e-mail: redakcja@eNotes.pl

**DO WYGRANIA
BRITANNICA!!!**

**Tę encyklopedię możesz mieć
już za 249 złotych!**

**Wystarczy, że zaprenumerujesz
„Notes Wydawniczy”
na rok 2003**

**pomiędzy 1 a 31 grudnia bieżącego roku za jedyne 249 złotych
i poprawnie odpowiesz na pytanie, ile lat obchodzi
w tym roku nasz miesięcznik, a weźmiesz udział w losowaniu**

ENCYKLOPEDII BRITANNICA!

Najnowsza powieść mistrza nad mistrzami

**ROBERT
LUDLUM**

**PROTOKÓŁ
SIGMY**

książki
magazyn literacki

Promocja dla bibliotek Książki z 20% rabatem

Promocja dotyczy wszystkich bibliotek, które są prenumeratorami miesięcznika „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”.

Dzięki współpracy naszej Redakcji z hurtownią FK Jacek Olesiejuk w Warszawie, wszystkie biblioteki, które prenumerują „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” od czerwca mogą zamawiać dowolne tytuły z 20 proc. rabatem. Zamówienia można składać drogą pocztową na adres:

**Firma Księgarska Jacek Olesiejuk,
01-217 Warszawa, ul. Kolejowa 15/17,
tel./faks 0-22 862 39 50
lub e-mailem na adres hurt@olesiejuk.pl.**

Biblioteki, które prenumerują „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” mogą także skorzystać z hasła dostępowego do codziennie aktualizowanej bazy zasobów hurtowni FK Jacek Olesiejuk. Wystarczy odwiedzić stronę www.olesiejuk.pl i jako login wpisać „biblioteka”, a hasło: „mlk”. Istnieje możliwość składania zamówień przez Internet, wymaga to jednak wprowadzenia danych biblioteki do bazy FK Jacek Olesiejuk.

Możliwość tanich zakupów hurtowych wygasa wraz z końcem prenumeraty, wystarczy ją jednak odnowić by znowu zamawiać książki z rabatem.

Jednocześnie wszystkim bibliotekom, które podejmą decyzję o prenumeracie „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” do końca września 2002 roku dajemy 20 proc. rabatu. Roczna prenumerata dla bibliotek teraz tylko za 80 zł.

pieczętka firmowa

Biblioteka Analiz sp. z o.o.
00-048 Warszawa,
ul. Mazowiecka 2/4
tel. (022) 826-73-54
faks (022) 828-36-31
www.biblioteka-analiz.pl

Biblioteka Analiz

Zamawiam: ..... Prenumeratę Magazynu Literackiego KSIĄŻKI – rok (12 numerów) 80 zł
..... Prenumeratę Biblioteki Analiz – rok (26 numerów) 600 zł

Upoważniam Bibliotekę Analiz do wystawienia faktury VAT bez mojego podpisu.

Nazwa firmy: .....

Adres: .....

NIP: ..... Data i podpis: .....

Warunki prenumeraty „Poradnika Bibliotekarza” i „Bibliotekarza”

„RUCH” S.A.

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są tylko na okresy kwartalne. Cena prenumeraty krajowej na II kwartał 2002 r. wynosi 24 zł, a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.

1. Prenumerata krajowa:

- Przedpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczą do 5 każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

2. Prenumerata zagraniczna:

- Wpłaty przyjmuje jednostka „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy na konto: PKO S.A. IV O/Warszawa nr 12401053-40060347-2700-401112-005 lub kasa Oddziału.
- Informacji o warunkach prenumeraty udziela ww. Oddział – 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33. Tel: (prefiks) (0-22) 53-28-731, 53-28-816, 53-28-819, 53-28-820,
- infolinia 0-800-1200-29, w internecie <http://www.ruch.pol.pl>
- Adres do korespondencji: „RUCH” S.A. O.K.D.P. , ul. Jana Kazimierza 31/33, 01-248 Warszawa.

POCZTA POLSKA

1. Przyjmowanie przedpłat od prenumeratorów, we wszystkich urzędach pocztowych w całym kraju w terminach:

- a. do 25 listopada – na prenumeratę realizowaną od 1 stycznia następnego roku,
- b. do 25 lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
- c. do 25 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
- d. do 25 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.

Urzędy pocztowe właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora przyjmują przedpłaty odpowiednio:

- a. do 30 listopada – na prenumeratę realizowaną od 1 stycznia następnego roku,
  - b. do końca lutego – na prenumeratę realizowaną od 1 kwietnia bieżącego roku,
  - c. do 31 maja – na prenumeratę realizowaną od 1 lipca bieżącego roku,
  - d. do 31 sierpnia – na prenumeratę realizowaną od 1 października bieżącego roku.
- Przedpłaty na prenumeratę są przyjmowane przez listonoszy i doręczycieli (od osób niepełnosprawnych w miastach) od wszystkich mieszkańców wsi i małych miasteczek gdzie dostęp do urzędu pocztowego jest utrudniony.
  - Prenumerata prasy obejmuje pełne okresy kwartalne.
  - Wpłaty na prenumeratę są przyjmowane bez pobierania dodatkowych opłat, bez obowiązku wypełniania blankietów wpłat.
  - Zaprenumerowane egzemplarze są doręczane do miejsca zamieszkania prenumeratora lub jego siedziby bez pobrania dodatkowych opłat.

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Prenumeratę można również zrealizować w **Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP**, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel: (prefiks) (0-22) 825-50-24.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN**poleca:****Stanisław Burkot****LITERATURA POLSKA W LATACH 1939-1999**Wyd. 1, podr. ak., ark. wyd. 35,75, brosz., 14,3x20,5 cm
ISBN 83-01-13740-1

Synteza dziejów współczesnej literatury polskiej obejmująca niemal cały XX wiek, łączy rytm przemian artystycznych z przemianami idei. Przekształcenia zachodzące w twórczości pisarzy wojennych i powojennych wiąże z osiągnięciami i tradycją dwudziestolecia międzywojennego. Bogaty zakres materiałowy, integralne złączenie literatury krajowej i emigracyjnej, cytaty z utworów i tekstów krytycznoliterackich, ciekawe i atrakcyjne interpretacje wzbogacone rzetelnym zestawieniem dzieł literackich i innych faktów kulturowych.

Balme Christopher**WPROWADZENIE DO NAUKI O TEATRZE***(Einführung in die Theaterwissenschaft)*Seria: *Nowoczesna Myśl Teatralna*

Tłum. Wojciech Dudzik, Małgorzata Leyko

Wyd. 1, podr. ak., ark. wyd. 20, brosz., 14,3x20,5 cm
ISBN 83-01-13800-9

Znakomity podręcznik dla wszystkich zajmujących się problematyką współczesnej nauki o teatrze. Przejrzysty układ i zwięzły sposób prezentacji pozwalają na szybką orientację w problemach historii i teorii teatru poprzez analizę dramatu i inscenizacji po przestrzeni scenicznej, aktorstwo i badanie recepcji. W tomie zreferowano też aktualne dyskusje metodologiczne z uwzględnieniem najnowszych kierunków, takich jak: gender, teoria performancje, semiotyka i poststrukturalizm. Ponadto przewidziany jest dodatkowy rozdział poświęcony omówieniu aktualnej sytuacji w polskiej nauce o teatrze.

Aleksander Jackowski**POLSKA SZTUKA LUDOWA**Wyd. 1, popularnonauk., ark. wyd. 27, tw., 16,5x24 cm
ISBN 83-01-13895-5

Uroda folkloru i sztuki ludowej Polski w przystępnej i atrakcyjnej formule. Książka informuje o roli i miejscu folkloru w życiu dawnej wsi, opisuje sytuację współczesną oraz przenikanie tradycji do obyczajowości współczesnej. Omawia kulturę chłopską, wiejską i kulturę inteligencją, miejską. Pokazuje zróżnicowanie regionalne i problemy pogranicza kulturowego. Piękne, kolorowe fotografie przedstawiają najciekawsze zjawiska i zabytki, przybliżając najważniejsze dziedziny sztuki ludowej i zachodzące w niej zmiany (m.in. kościoły, kapliczki, krzyże, rzeźba i malarstwo, ubiór, tkaniny, hafty, rzemiosło artystyczne). Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla turystów z zagranicy i Polonii (obszerne podsumowanie w języku angielskim, dwujęzyczne podpisy pod ilustracjami). Może też spełniać rolę podręcznego kompendium kulturowego. Wskazuje ludowe inspiracje w sztuce polskiej XX w.

Jacek Sobczak**KOMPENDIUM WIEDZY O ŚRODKACH MASOWEGO PRZEKAZU**SERIA: *Kompedium wiedzy o...*

Wyd. 1, ks. popularnonauk., ark. wyd. 28, brosz., 14,3x20,5 cm

Książka niezbędna wszystkim myślącym o studiowaniu dziennikarstwa, studiującym ten kierunek lub zawodowo zajmującym się dziennikarstwem. Niezwykle fachowe, a przy tym czytelne i jasne przedstawienie najważniejszych zestawów pojęć związanych z „załoženiami teoretycznymi” oraz praktyką zawodu dziennikarza. W tej pracy Czytelnik znajdzie podstawy wiedzy o prasoznawstwie, o masowym komunikowaniu, o prawie autorskim i prasowym, o prawie reklamy, o ochronie wizerunku, własności intelektualnej, a także o funkcjonowaniu prasy, radia i telewizji. Pierwsza tego typu książka w Polsce napisana przez znakomitego fachowca, prawnika i wykładowcę akademickiego z ogromnym doświadczeniem. Posiada obszerny indeks oraz wykaz aktualnej literatury.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN S.A.

00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

Dział Dystrybucji Wysyłkowej Prenumerat, 00-251 WARSZAWA, ul. Miodowa 10

tel. 0-801-351-929, fax: (0-22) 695-41-79

(od poniedziałku do piątku w godz. 8⁰⁰-18⁰⁰)

**Zapraszamy do naszych księgarni własnych i promocyjnych na terenie całego kraju,
w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa**